

+тэлепраграма

№ 35 (297) 20 верасьня 2002 г.

НАША НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Курс
на аўтарытарызм
нязменны

Дзяржавы курс на аўтарытарнае кіраваньне і ўмацаваньне сувэрэнітэту застаецца нязменны — такая галоўная выснова з прэс-канфэрэнцыі Аляксандра Лукашэнкі. У той жа час рыторыка лагаднене, Беларусь болей не змагаецца з Захадам. Краіна гатовая скарыстацца падтрымкай "для прывязкі рубля да зўра або даляра". Магчымасцю памілаванья Iвашкевіча і Маркевіча не пацікавіўся ніхто з журналістамі.

Вопытны Лукашэнка на глыбім сінім фоне. Старанна прадуманы пачатак прэс-канфэрэнцыі. Прэзыдэнт вярнуўся на чистую трасянку, але асьцярожна падбірае слова. Прагавораеца, што ня будзе шчырым, і з усьмешкай папраўляе сябе. У залі — журналісты з усяго свету і найвышэйшыя ўрадоўцы краіны. Адна з найбуйнейшых прэс-канфэрэнцій за час прэзыдэнцства.

На пытаньне пра галоўныя дасягненні году Лукашэнка адказвае: рэформы, найперш рэформа адукацыі.

Працяг на старонцы 5.



Старонка 10.

Жывы голос незалежнай Беларусі



25 верасьня — апошні дзень падпіскі

У НУМАРЫ

■ Эротыка і рыцары — новыя "разынкі" БТ

21 верасьня Першы нацыянальны тэлеканал распачне новы сэзон. Старонка 3.

■ Колькі зарабляюць нашы спартоўцы

Стыпэндыя Iвана Іванкова складала 1200 даляраў у месяц, заробак Малафеева — 50 тыс. даляраў у год. Старонка 12.

■ Бітва за ўласнасць ФПБ

Цьвік зъезду Фэдэрацыі прафсаюзаў — анатыкарупцыйны даклад Рэзвізійнае камісіі. Ці злоўжываў Ганчарык службовым становішчам? Хто прадаў "Прафбанк"? Старонка 3.

■ Нямеччына перад выбарамі

"Сын баварскага поспеху" Эдмунд Штойбэр хоча стаць канцлерам усёй Нямеччыны. Старонка 6.

Расею выкідаюць з Каўказу

Москва ня ёсьць адзіным геапалітычным цэнтрам СНД. На гэта ў Крамлі не хапае рэурсаў, перш за ўсё эканамічных. Расея мала што можа пратранаваць дзяржавам СНД, якія ўсё больш у сваіх палітыцы аглядаюцца на Захад. Яна ня здольная канкуруваць з Вашынгтонам у маштабе сумесных з постсавецкімі краінамі эканамічных праектаў і таму дэманструе гатовасць выкарыстаць для захаванья геапалітычнага ўплыву грубую сілу. Менавіта так трэба разумець заяву Уладзімера Пуціна ад 11 верасьня, адрасаваную кірауніцтву Грузіі.

Сапраўдная прычына ўльтыматуму ня ў тым, што Тблісі ня мае кантролю над Панкіскай цісянінай, дзе базуюцца аддзелы чачэнскіх партызанаў. Патрэбование сумеснай антытэрарыстычнай апрацыі ў Панкісі — толькі шырма, што хавае сапраўдныя намеры Крамля. Москва гублюе пазыцыі ў Закаўказзі. І не апошнюю ролю тут адыгрывае празходняя арыентацыя Тблісі.

Расея імкнецца перакласіці адказнасць за стварэнне канфліктнай сітуацыі на Грузію. Але менавіта Москва вінная ў пагаршэнні двухбаковых адносін. У часе грузіна-абхаскага канфлікту 1992—93 г. яна фактычна санкцыянувала стварэнне Канфэрэнцыі народаў Каўказу дзеля вайсковага даламогі

Сухумі. Атрады этнічна блізкіх абхазам народаў Расеі — адыйцяці і кабардзінцаў — адигралі не апошнюю ролю ў тым, што грузінскі бок не здабыў перамогі ў вайне за аўяднаныне краіны. На словах дэкларуючыя павагу да тэрытарыяльнага адзінства Грузіі, Расея і надалей падтрымлівала сэпаратысцкія рэгіёны — Абхазію і Паўднёвую Асечню.

У Москве разылівалі, што праз узмацненне пазыцыяў у гэтых рэгіёнах Расея зможа ўтрымліваць Грузію ў сферы свайго ўплыву. У 1995—99 г. 80 тыс. жыхароў Абхазіі атрымалі расейскае грамадзянства. Грузінская эліта пасля гэтага канчатковая страціла сымпаты да Крамля.

Працяг на старонцы 7.

Эротыка і рыцары — новыя “разынкі” БТ

21 верасьня Першы нацыянальны тэлеканал распачне новы сэзон. Каля Палацу спорту ў Менску з гэтай нагоды нават адбудзеца съвята (начатак а 13-й). Зы цяжкасцю верыцца, што да стварэння новых праграмаў прывяло зьяўленыне тэлеканалу АНТ. Асноўным канкурэнтам для БТ па-ранейшаму застаўца расейскія тэлеканалы, бескантрольны допуск якіх у Беларусь цягам апошніх гадоў прывёў да таго, што практычна не фінансаваную Беларускую тэлевізію мала хто глядзеў. Пераабсталиваныне студыяў ды плоіма новых, хай сабе й малабюджэтных, праграмаў можа съведчыць пра рэальнае жаданье кіраўніцтва ператварыць нарэшце канал з чиста ідэялагічнага інфарматара ў тэлебачаныне сваёй краіны.

Найперш зазнала зъменаў студыя Агенцтва тэленаўніцтва. Яно займела спадарожнікаву перасоўную тэлестанцыю. Цяпер не давядзеца глядзець сюжэт зь якога Лепельскага раёну і бачыць заміж “карцінкі” здымак карэспандэнта. Апроч таго, студыя АТН будзе аздабляцца з дапамогай унікальнага абсталівання, “халоднага съвята”. Проміні гэтай апаратуры дазволіць мадэльяваць інтэр’ер, практычна не выкарыстоўваючы дэкарацыяў. У вялікай (600 кв.м) студыі БТ таксама паставілі новае асьвятляльнае абсталіванне, каб пазыбенуць вялікіх і грувасткіх дэкарацыяў. Гэта дапаможа хутка рыхаваць студыю да розных праграмаў.

“Панарама” паменее

Зъмены будуць ня толькі вонкавымі і тэхнічнымі. Інфармацыйная штодзённая “Панарама” скарочіцца з 45 да 35 хвілінай і на манер блёкаў навінаў РТР будзе даваць 10-хвілінны дадатак зь мясцовымі навінамі. Жыхары кожнай вобласці змогуць глядзець навіны свайго рэгіёну. Інфантыйныя навіны тэлеканалу СТВ атрымаваць, такім чынам, у асобе Першага нацыянальнага мецнага канкурэнта. Зъвіца й нядзельная “інфармацыйна-аналітычная праграма новага тыпу”, на якую, відаць, ляжа асноўная адказнасць за правядзенне ў масы дзяржакуі ѹдзелегі. Прынамсі, журналісты АТН ужо рыхтуюць “Вялікі

рэпартаж” — сэрыю фільмаў пра жыцьцё ў постсовецкіх краінах, якая мусіць прадставіцца нам перавагі “беларускага шляху”.

“Падарожжы” і “Турніры”

Цешыць, што на Першым нацыянальным пабольшала перадачаў на гістарычную тэматыку: “Съвятыні Беларусі”, “Падарожжа дылетанта”, “Цені і фігуры” (цыкл прысьвячаеца малавядомым фактам зь біографіяў Янкі Купалы і Якуба Коласа). А “разынкай” гістарычнага набору мусіцца стаць пазнавальнай гульня “Турнір” — аналіг вядомай французскай “Форт Баярд”. Дырэктар забаўляльнага вішчання Першага нацыянальнага Ўладзімер Максімкаў распавеў “НН”, што праграму тэлевізійнікі рыхтавалі з дапамогай рыцарскіх клубаў Беларусі. Першыя тро гульні пройдуць у Мірскім замку, і ўдзельнікі ў іх ужо набраныя. Надалей паспрабаваць свае сілы зможа кожны ахвотны: ані век слаборнік, ані пол, ані адукцыя значніня ня маюць. “Мы не зьбіраемся абліжоўвацца Мірскім замкам”, — зазначы У.Максімкаў. Апроч выпрабаванняў на спрытнасць, сілу, трываласць, у праграме будуць і пытанні на веданыне беларускай гісторыі, на кемлівасць. Прывы ў “Турніры” мяркуюцца “неграшовыя”. У.Максімкаў лічыць, што меч — значна лепшы прыз, чым грошы. Праўда, беларускай мовы ў

праграме будзе мізэр: па-беларуску прагучыць гістарычнае даследаванне пра мясяціну, дзе адбываецца гульня. Працоўнай мовай праграмы будзе расейская.

Лёгкая эротыка

Колькі тыдняў таму БТ перакрыла начыны этэр расейским тэлеканалам. Цяпер высветлілася, што гэта была прэлюдыя да выхаду ў начыны этэр самой Беларускай тэлевізіі. Ён пачнеца з 24 верасьня.

Першы нацыянальны мяркуе займада 5 начай на тыдзень. “Вольнымі” засталіся ночы зь нядзелі на панядзелак і з панядзелка на аўторак. Перадачы для тых, хто ня сьпіць, будуць згрупаваныя паводле тэматыкі. Выходзіць яны мусіць не ў жывым этэры, а ў запісе.

Аўторкавая начыня атрымала ўмоўную назву “Мужчынскія бессань”, серадовая — “Дзёньнік жанчыны”, чацвяртавая — “Зорная начыня” (праграмы пра шоў-бізнэс), пятнічная — “Начыня размова” з Аляксандрам Дамарацкім (з “жывой” музыкай), суботнія — “Проста музыка”.

Вестка, якой цяжка было напачатку даць веры, — наяўнасць эротыкі на БТ. У.Максімкаў кажа, што яна будзе “па-сапраўднаму лёгкай і прыгожай” і з'явіцца ў этэрі ў час, калі яе будзе глядзець толькі дарослая аўдыторыя. Самае пікантнае, што Першы нацыянальны абліжыцца паказаць эротыку, знятыную ўласнымі сіламі. Хто і дзе будзе здымачы — пакуль таямніца.

Без пірацства

БТ нааугл зьдзіўляе шмат чым. Вось, у прыватнасці, аблічуюць спыніць “пірацства” і паказаць гледачам толькі ліцэнзійную прадукцыю. Паслья гуч-



ных скандалаў з паказам футбольных матчаў чэмпіянату съвету ды фільмаў Кустурыцы гэтае аблічынне гучыць дужа надзённа.

Ці ёсць пагроза таго, што гледачам цяпер давядзеца аблічьюцца старымі савецкімі кінафільмамі і спартовымі матчамі толькі беларускіх камандаў? Галоўны рэдактар аддзелу ліцэнзавання Ларыса Пісарчык цвердзіць, што тэлеканал купляюць права паказу, праваўладальнікі агаворваюць тэрыторыю, на якой можна паказаць. Таму расейскія тэлеканалы будуць аблічзаныя пекраўнікі паказ матчаў на тэрыторыю Беларусі. Беларуская тэлевізія пакуль вядзе перамовы з праваўладальнікамі. Пытаныне застаецца адкрытым.

Аркадзь Шанскі

нал, як і іншыя расейскія, у Беларусі не транслююцца. Ці не аблічьюцца беларускія заўзятары ў той самай съвіту, у якой яны ўжо былі ў чэрвені, калі пачаўся чэмпіянат съвету?

Выканайца аблічзай галоўна рэдактара спартовых праграм Тадэяна Падбярэская, каментуючы съвіту для “НН”, зазначыла: “Нават калі расейскія тэлеканалы купляюць права паказу, праваўладальнікі агаворваюць тэрыторыю, на якой можна паказаць. Таму расейскія тэлеканалы будуць аблічзаныя пекраўнікі паказ матчаў на тэрыторыю Беларусі. Беларуская тэлевізія пакуль вядзе перамовы з праваўладальнікамі. Пытаныне застаецца адкрытым”.

Бітва за ўласнасць ФПБ

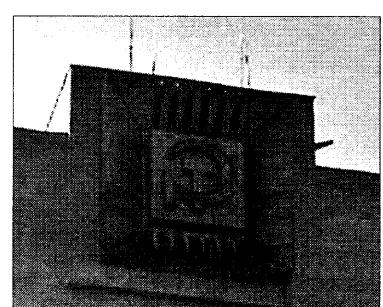
Зъезд прафсаюзаў праходзіць пад лёзунгам змагання з карупцыяй у арганізацыі

18–19 верасьня ў Менску прайшоў чацвёрты зъезд Фэдэрацыі прафсаюзаў Беларускай. Гэты форум мусіў зачывердзіць старшыню ФПБ, вызначыць кірункі разыўцца аўянданні на 2002–2005 г. Аднак галоўнай інтырыгай застаецца бацька за прафсаюзную ўласнасць, разгорнутая Леанідам Козікам. Канкрэтным яе ўвасабленнем на зъездзе стаўся “антыкарупцыйны” даклад Рэзвізійнае камісіі ФПБ ды прысутнасць прадстаўнікоў прафкuratorы.

Новы старшыня пачаў сваю дзеяльнасць з кадравых зъменаў. У адстаўку найперш пайшлі прафсаюзныя чыноўнікі, што мелі справу з уласнасцю. Зьдзілава Зайкоўскага на пасадзе старшыні “Дырэктрыі па кіраванні ўласнасцю ФПБ” замяніў выхадзец з Магілёўшчыны Валеры Вішнеўскі. Выкінуты з ФПБ й Анатоль Садоўскі, начальнік гаспадарчага ўпраўлення УП “Дом прафсаюзаў”, якое займалася матэрыяльна-технічным забесьпячэннем і аб-

слугоўваннем ФПБ. Яго звінавацілі ў злоўживанні службовым становішчам: чыноўнік, сцьвярджаючы у Фэдэрацыі, уладкаваў на працу дачку, якая працаваць не зъяўлялася, а зарабкі атрымлівала. Пасля таго як А.Садоўскі вярнуў у казну “заробленыя” такім чынам падтарыты тысячи даляраў, зь ім ціхай сапай развязталіся.

Зъверасьня пачалася актыўная прафагандысцкая кампанія супраць рэзэнтага кіраўніцтва ФПБ. Яго звінавацілі ў злоўживанні службовым становішчам: чыноўнік, сцьвярджаючы у Фэдэрацыі, уладкаваў на працу дачку, якая працаваць не зъяўлялася, а зарабкі атрымлівала. Пасля таго як А.Садоўскі вярнуў у казну “заробленыя” такім чынам падтарыты тысячи даляраў, зь ім ціхай сапай развязталіся.



“карумпаванасць” ранейшага кіраўніцтва ФПБ? Найперш — продаж прафсаюзнага банку “Прафбанк”. Заснавальнікамі яго былі 52 прафарганізацыі, аднак цяпер прафсаюзы маюць толькі 2% акцыяў. У Калядзічах была некалі прамысловая база, якую прададлі за мільён даляраў, а куды пайшлі грошы — невядома. Ня скончаны й лягер каля Радашкавіч, дзе меркавалася аздараўляць 500 чарнобыльскіх дзяцей. Ягоныя збудаваны, паводле інфармацыі БТ, ужо ні на што ня вартыя. Яшчэ сцьвярджаеца, што былы старшыня Ўладзімер Ганчарык перадаў прадстаўніцтву “Усеагульнай канфедэрацыі прафсаюзаў” за кошт нявыплачаных унісцкай 180 кв.м. гатэлю “Арбіта” — даччынага прадпрыемства ФПБ.

Якія ж факты пацьвярджаюць

Працяг на старонцы 13.



Лос-Анджэлесе, якія выкryваюць змову супраць кандыдата на пасаду прэзыдэнта. У сэрыяле выкryстоўваеца “падзелены экран” — каб адначасова паказаць розныя лініі сюжету. А сэрыял “Шэсьць футаў у глыбіню”, зняты ў стылі “чорнай камеді”, распавядае пра жыццё “неграшовыя”. У.Максімкаў лічыць, што меч — значна лепшы прыз, чым грошы. Праўда, беларускай мовы ў

Міхал Чарвінскі

Тэлесэзон у Амэрыцы

Увесень вя ўсім съвеце пачынаецца новы тэлесэзон. Заканадаўцамі моды ў шоў-індустрый і найбуйнейшымі вытворцамі адпаведнага матэрыялу застаецца Амэрыка. Лета лічыцца там сэзонам баевікоў — славутыя студыі дазваляюць сабе выпускати жараных мастакімі высілкамі карцінай. І ў гэтым сэзоне гледачам падрыхтаваныя выбухі на ўсім экране, хлопцы са зброяй не звычайнай велічыні і магутнасці ды — у якасці адбіткі расейскіх катастроф — дэфектныя падводныя лодкі. Але нават паводле галівудскіх стандартоў сёлетні сэзон перанастаны фільмамі, створанымі ў працягі вядомых гітоў (“Людзі ў чорным-2”) ці перарабкамі славутых мультфільмаў ды коміксай (як “Скубі-ду” ці “Чалавек-павук”).

Апошнім часам папулярныя кіна-аўтары выяўляюць жаданыне спрацоўніца з тэлестудыямі — 13 сэрыяў ды большыя магчымасці для самарэалізацыі, чым дзівюхгадзінны кінафільм. У выніку на амэрыканскім экране ў гэтым сэзоне будзе болей мастацкай і глыбокай глыбокага псыхалагізму. Тэлеканалы аблічцаюць шэраг новых сэрыялаў, сярод якіх “Сапраўны” (пра падвойнае жыццёў боса мафіі) ці “24”. Кожны эпізод апошніяго сэрыяла прысыячаеца адной гадзінай з жыццём супрацоўнікаў амэрыканскай тэлевізіі. Урэшце Клінтан адмовіўся, бо дужа цяпер заняты дабрачыннасцю. Але спадзеяна будучыню пакинуў

Міхал Чарвінскі

Так казаў Лукашэнка

Кроніка выступаў прэзыдэнта перад СМИ — абязаныні, пагрозы, дэкларацыі

12 ліпеня 1994: мяне патопіце — самі патонеце

Прэзыдэнт Беларусі на першай пасылі абраўніня прэсавай канфэрэнцыі кажа: "Ад гэтага моманту прэса можа лічыць сябе свабоднай", прызнае нерэальнасць аднаўлення СССР і звязтаеца да бізнэс-клясы: "Вы зь мяне выбіваць рэформы, ліцэнзіі і квоты ня будзеце. Калі вы мяне патопіце, дык і самі патонеце".

11 лістапада 1994: цэны на месцы!

Падчас адпачынку Лукашэнкі ў Сочы падвысіліся цэны. Прэзыдэнт, вярнуўшыся, бачыць у гэтым падкопы апанэнтаў. "Варты было выехаць за межы рэспублікі, як некаму было выгадна ўзьніць цэны. З панядзелка усе цэны павінны быць вернуты на свае месцы". Кіраўнік краіны звязтаеца да "так званых камэрсантаў": "Хачу апошні раз папярэдзіць пра тое, што вы прыкладаце вельмі шмат намаганняў для дэстабілізацыі эканомікі Рэспублікі Беларусі". Лукашэнка скардзіца журнالістам: "Дэпутаты спрабуюць блякаваць усе рашэнні прэзыдэнта". Адваргаючы абвінавачаныні ў аўтарытарызме, ён заяўляе: "Мы ніколі ня скочімся да дыктатуры".

27 сінэжня 1994: ісьцінная мафія

Прэзыдэнт кажа пра эканамічны прагрэс пад яго кіраўніцтвам і разбуральную дзеянісць БНФ. "У гісторыю я ўвайду такім, якім мяне хоча бачыць беларускі народ... Ісьцінная мафія вырашила сёнянка прыбрэць і Лукашэнку, першага беларускага прэзыдэнта, ад улады. Не атрымаецца, шаноўныя спадары! Першы беларускі прэзыдэнт — усур'ёс і надоўга".

9 траўня 1995: абяцаю камунізм!

Наконадні Дня перамогі прэзыдэнт спрабуе заваяваць сымпаты вэтэранаў: "Вы будавалі камунізм, і я вам абяцаю: вы будзеце жыць пры камунізме".

20 лістапада 1995: Рэспубліка ў кольцы!

Прэзыдэнт заяўляе, што Беларусь сталася "каменем спатыкнення між рознымі дзяржавамі. Рэспубліка ўзялася ў кольца замежнімі спэцслужбамі". І ўнутраныя ворагі звяздаюць ў "барацьбе супраць прэзыдэнта". Як звойжды, перашкаджаюць і дэпу-

таты: "Дайце нармальна працаць. Прывыклі тут крычаць ля мікрофона".

23 студзеня 1996: кіраўнікоў буду здымачы!

Прэзыдэнт вызначыў што-квартальныя паказынікі дзейнісці прымесловасці і авесыці, што, калі нейкае прадпрыемства ня зможа палепшыць вынікі сваёй працы, кіраўнік будзе зняты з пасады. Першай ахвярай робіцца міністар прымесловасці Куранкоў.

26 лютага 1996: не заслужыў, каб выкінуці

Пасыль пагрозы страйку прадпрыемстваў мікраэлектронікі і машынабудавання Лукашэнка "тушыць пажар". Замест мітынгавання рэкамэндуе рабочым пісаць на адрас Адміністрацыі прэзыдэнта лісты: "Лукашэнка, мы табе больш не давяраем — думай, дзе ты будзеш працаўца заўтра". Ён прызнаецца, што рабочыя пакрыўдзілі яго, бо "не заслужыў, каб мяне народ выкінуў як скарыстаную анучу". Чаго, маўляў, чакаць ад яго, які толькі "год таму прыняў разыбітую, разваленую, прапратую, прададзеную дзяржаву".

20 верасьня 1996: я прэзыдэнт!

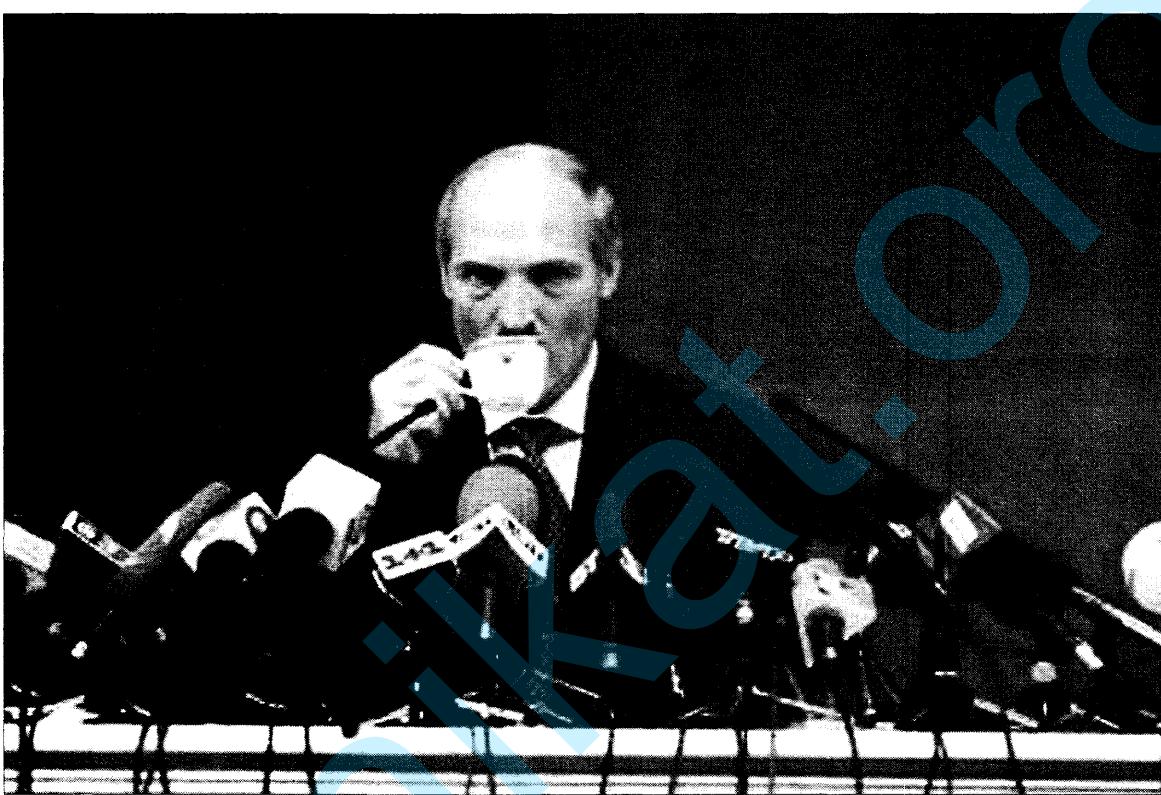
Галоўная тэма — падкопы непрыцягі. Лукашэнка вінаваціць замежных паслоў у імкненні "прынізіць беларускага прэзыдэнта і ў процівагу падтрымкы асобных дэпутатаў Вярхоўнага Савету".

11 сакавіка 1997: саюз з Кітаем

III сесія міжпарламэнтскага сходу супольнасці Беларусі і Pacei. Лукашэнка абвяшчае, што краіны мусіць тэрмінова шукаць рэзультат працоўнай пашырэнню NATO на ўсход. Рэцэпты прости: стварэнне блёку Беларусі, Pacei і Кітая. КНР і Paceя пасыль доўга апраўдаўца пе-рад міжнароднай супольнасцю, што ў іх німа такіх плянаў.

23 траўня 1997: Беларусь на хоча быць пудзілам

Падпісаныні статуту саюзу Беларусі і Pacei. Прэзыдэнт разважае: "Кожны блёк павінен разумець, што, калі будзе ўзьнікніць якая-небудзь пагроза, будуць і адэватныя дзеяньні зь іншага боку". Пасыль зымякаеца: "Беларусь на хоча быць пудзілам для Эўропы".



7 кастрычніка 1997: даю крыміналінікам 10 дзён

Забойства Мікалуюцкага. "Яны доўга падкрадаліся да прэзыдэнта — не атрымалася. Гэта выклік, выклік гэтыя я прымаю. Ад сёнянняння дня на тэрыторыі нашай дзяржавы саме дробнае правапарушэнне ці злачынства павінна караціца неадкладна. Я хачу звязацца да крыміналінікай: запомніце, панове, зямля будзе курыцца ў вас пад ногамі. Я папярэджваю ўсіх, хто рупіца на ніве бессароннай камэрцыі і брудных грошей: у вас 10 дзён, каб разылічыцца. Праз 10 дзён мы на будзем шукаць масы доказаў".

2 лютага 1998: саюз з Югаславіяй

Пасыль перамоваў у Бялградзе аб далучэнні Югаславіі да саюзу Беларусі і Pacei A. Lukashenka паведамляе: "Тое, пра што мы тут дамовіліся, гэта тое саме, што мы маем паміж Беларусі і Pacei".

23 лютага 1998: вось вам заходняя дэмакратыя

Наведаўшы алімпійскую Нагараю, прэзыдэнт дзеліцца ўржанынімі ад міжнароднага спорту: "На свае вочы бачыў гэту жудасную несправядлівасць і мафіёнасць... Вось вам і слынная заходняя дэмакратыя, я ў ёй даўно расчараўваўся".

20 сакавіка 1998: вінаватая апазыцыя

Падае курс рубля. Вінаватая, на думку Лукашэнкі, апазыцыя. "Атака маскоўскага жулья і беларускіх нацыянал-радыкалаў фашыстыўскага толку на эканоміку Беларусі правалілася". Дзеяньні Нацбанку Лукашэнка лічыць "галавацяпствам і дзікім непрафесіяналізмам". Пасыль адбеду прэзыдэнт выдаляе з залі прэсу і застаецца сам-насам з банкірамі. Пасыль адной з рэплік старшыні Нацбанку Алейнікава ён загадвае яму пайсці ў адстаўку, сълемад пазблісці пасадаў яшчэ троє.

28 траўня 1998: Беларусь нашпігаваная

A. Lukashenka кажа, што зь ягоі інцыдытывы кіраўніцтва Pacei будзе прадстаўляць беларускія інтарэсы на перамовах з NATO. Pacei, паводле ягоіх словаў, пашанцавала з хайрусьнікам, бо "Беларусь нашпігаваная сучаснай вытворчасцю".

15 ліпеня 1998: съвет нам вінаваты

Візіт у Хойніцкі, Нараўлянскі і Петрыкаўскі раёны. "На наш жаль і на вялікае шчасце ўсяго чалавечства, яна (Чарнобыльская аварыя) адбылася ўпершыню... Ня нашыя беларусы давялі яе (ЧАЭС) да таго, каб яна ўзварвалася... У цывілізаваным, сапраўдны дэмакратычным саўцеце павінна быць нормай гуманнае стаўленне да падзялелага не па сваёй віні... Мы маем права патрабаваць сотні мільёнаў даляраў... Міжнародная супольнасць абавязаная мінімалізаваць наступствы аварыі".

17 ліпеня 1998: змова Захаду і апазыцыі

"Міжнародная ізалація Беларусі — частка буйнамаштабнай змовы Захаду, расейскай алігархіі і апазыцыі". Беларускі кіраўнік будзе ланџук: арышт Шарамата — высыяленне дыпляматай — акцыя пратэсту прафсаюзаў.

22 лютага 1999: ратуем плянэту

Падчас сустрэчы з усходнімі журналістамі агучваецца заява абмагчысьці стварэння "магнітнага цэнтра" — вайна-палітычнага і эканамічнага", куды апроц Pacei і Беларусі ўвойдуть Кітай, Індія і Іран. Палітык рэгіёну павінны зразумець, "што толькі яны могуць стварыць проштагу сёнянняніму блёку NATO і Амэрыцы. Гэта патрэбна не для таго, каб саштурхнуць дзяўце систэмы ў лоб, а каб выратаваць цывілізацыю, выратаваць плянэту". 24 лютага 1999 г., напярэдадні сустрэчы кіраўнікоў дзяржаваў — удзельнік мітинга звязу ў Москве, прэзыдэнт

заяўляе журналістам: "Я дравая зброя можа быць вернутая на тэрыторыю Беларусі, нам трэба думаць аб бясцыецца нашай супольнай Айчыні". Да гэтага падштурхоўвае "набліжэнне NATO".

10 красавіка 1999: сэлектарныя нарады

A. Lukashenka праводзіць самую маштабную сэлектарную нараду часоў свайго кіравання. "Пасляўна — справа ня толькі эканамічная, але і палітычнай. Убаку ад пасяўной не павінен застацца ніхто". Выкананец задачу кіраўнікі краіны загадвае "любымі, у тым ліку і недэмакратычнымі мэтадамі. Беларусь павінна цалкам забясьпечыць сябе хлебам".

12 красавіка 1999: на Захадзе ўсе працуюць з раніцы да ночы, а калі толькі і да абеду, дык там жа ёсьць вынік

Неўзабаве сканчающа паўнамоцтвы Lukashenki паводле Канстытуцыі 1994 г. Ганарыцца асабліва нямы чым, але тлумачыне прэзыдэнт знаходзіць: міністрам перашкаджае апазыцыя. I наагул: "Народ у нас дзіўны — усе хочуць рынку, але ніхто ня ведае, якога. Мабыць, хочуць рынку, каб не працаўцаць і жыць добра, як на Захадзе. Але на Захадзе ўсе працуюць з раніцы да ночы, а калі толькі і да абеду, дык там жа ёсьць вынік. Трэба растлумачыць, што небагата жывём, але вінавата гэта, гэта і гэта. Але ж мы нічога ня ўкрапі, вайну не развязалі, краіну не падзялілі". Пры канцы Lukashenka звязтаеца да АБС: "Хіба вам патрэбная нестабільная краіна пасярод Эўропы, на шыгаваная зброяй?"

18 кастрычніка 2000: Не было патрэбы фальшаваць

Прэзыдэнт даводзіць сапраўднасць нікім не прызнаных парламэнцкіх выбараў: "Не было ніякай патрэбы фальсифікаваць выбараў".

**RADIO FREE EUROPE
RADIO LIBERTY**

**БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА
РАДЫЁ СВАБОДА**

Новыя хвалі ў частоты ад 31 сакавіка 2002:

18:00 - 20:00	9565 кГц (31 м)	22:00 - 24:00	9530 кГц (31 м)
11725 кГц (25 м)	9750 кГц (31 м)	11865 кГц (25 м)	
15215 кГц (19 м)	11865 кГц (25 м)		
На сярдніх хвалах частата — 612 кГц	На сярдніх хвалах частоты — 612 і 1188 кГц		
20:00 - 22:00	7190 кГц (41 м)	06:00 - 08:00	6170 кГц (49 м)
11730 кГц (25 м)	7295 кГц (41 м)	9635 кГц (31 м)	
15480 кГц (19 м)			
На сярдніх хвалах частата — 612 кГц	На сярдніх хвалах частоты — 612 і 1188 кГц		

Інтэрнэт: www.svaboda.org Адрас: 220005, Менск-5, п/с 111;
Vinohradská 1, Praha 1, 110 00, Czech Republic

НАСТРОЙЦЕСЯ НА "СВАБОДУ"!

30 кастрычніка 2000: скарачэнны армії

А.Лукашэнка дэкларуе скарачэнны ўзброеных сілаў: "Вялізарнае войска трывамаць у казармах німа патрэбы". У той самы дзень высьвятаеца, што адпаведны артыкул бюджету на наступны год захаваўся на ранейшым узроўні.

19 снежня 2000: халодная война з Захадам

Лукашэнка кажа пра новыя раўнд "халоднай вайны" з Захадам і вінаваціць заходнія ўрады ѹхнія менскія пасольствы ў падрыўной дзеянісці. Згадваючыца замежных шпіёны, выбухоўка, баевікі... Адзін з асноўных доказаў — падрыхтоўка 14 тысячаў назіральнікаў: "Дзе вы бачылі, каб баевікі адкрыта фінансаваліся ў сувесце?" "Тры шпіёны затрыманыя, спытайцеся ў МУС і КДБ, колькі выбухоўкі завезена ў Беларусь".

18 траўня 2001: дайце даляры мне

Другі ўсебеларускі народны сход: "Захад даў на звязржніне ўлады 800 млн. даляраў. Я ім скажаў: дайце мне гэтыя даляры, і ў вас ня будзе проблемаў у нашай краіне. Вы будзеце нашымі найлепшымі сябрамі". Прэзыдэнт абяцае, што ў бліжэйшыя гады, калі яго пераабяруць, заробак вырасце да 250 даляраў, а курс даляра ў 2005 г. складзе прыкладна 2000—2100 беларускіх рублёў.

31 ліпеня 2001: перавароту не дапушчу

Напружанацьця перад выбарамі расце: "У краіне рыхтуецца дзяржаўны пераварот — супольна апазыцый і Захадам". Прэзыдэнт прызнае, што спэцслужбы падкідаюць яму кампрамат на Мясініковіча і Ярмошына.

8 жніўня 2001: жарты

Перакананы ў перамозе, Лукашэнка жартуе з журналістамі недзяржаўных СМИ: "Пасылья пройгрышу на выбарах зъбяту ў Ізраіль".

20 жніўня 2001: душою вясковец

Лірычнае перадвыбарнае адступленне: "Не пры журнالістах будзе сказана, але мая маци кажа мене: "Вось пройдущы прэзыдэнцікі выбары, не абяруць цябе — і дамоў паедзем". Хваліць сваю рэзыдэнцыю ў Драздах. "Гэта добра, што мянэ ў лесе пасялілі: у горадзе я ня змог бы жыць. І сыны мае ня могуць у горадзе прыжыцца. Такая ў нас, вяскоўца, душа".

10 верасьня 2001: нічога немагчымага німа

Пасылья пераабраныя прэзыдэнт дэкларуе, што палітычны і эканамічны курс надалей ня зменіцца. Камэнтуючы "перадвыбарны змовы Захаду з апазыцый — апэрацыю "Белы бусел", пра якую напярэдадні выбараў лямантавалі дзяржаўныя СМИ, кажа загадкавую фразу: "Белы бусел — наша птушка". Пралануе забыцца "аб усіх спэцапэрацыях, якія былі да ўчорашияня дні". Адказ Лукашэнкі на тэму эканомікі падобны да жарту — "Не было інфляцыі да выбараў, ня будзе і пасылья іх". Прывяртэты вонкавай палітыкі вызначаны так: Расея, СНД, "вялікі Кітай" і Індыя, Эўропа і ЗША. Наконт троцяга тэрміну Лукашэнка шчыра прызнаеца: "Нічога немагчымага німа".

Падрыхтаваў Сяргей Рак

Курс на аўтарытартым нязменны

Працяг са старонкі 1.

Адносіны з Захадам: "У бліжэйшай будучыні, як бы гэтага каму ні хацелася, нашыя дачыненіні з Захаднім Эўропай палепшыцца". Міжнародны тэрарызм: змагацца траба на столькі з ім, колькі зь беднасцю, што яго спараджкае. Расейска-грузінскі канфлікт: Расея ня пойдзе на распальванье новай вайны на Каўказе. Прыватызыцыя: у каго німа грошай, да нас хадзіць німа чаго. Лябедзька і Нямцоў: "хворыя людзі". "Ніхто мянэ ня звергне, мянэ ўже восем гадоў з'яўляючы". Гістарычныя рахункі: Беларусь штогод адлічвала ў саюзны бюджет СССР 3 млрд. даляраў. Гістарычныя міты: у нас кожны траці загінуў на вайне, нас за адно гэта сьвет павінен насыць на руках. Зынкляя палітыкі: нічога новага. Адносіны Беларусі з Грекам: "добрая", але трохі горшыя, чым з Эміратамі і Бахрейном, камісія ААН па "нафце ў амбен на прадукты" тармозіць беларуска-ірацкія контракты на 300 млн. даляраў. Валютны саюз з Расеяй: нам безъ яго не абісьціся, пакуль большая частка гандлю прыходзіцца на ўсходніяя суседы, але на ранейшых умовах, бяз шкоды для беларускага сувэрэнітэту. Ад-

нак "мы гатовыя скарыстацца падтымкай [Захаду] для прывязкі рубля да ёй або даляра". Расейская проблема: "Вы, расейцы, у Беларусі заўжды будзеце жыць лепей, чым у сябе на раздзіме". Пуці і Касцянаў: тут замест словаў было грэбліва прадэмантраванае апошніе кароткае "пасланыне", атрыманае беларускай адміністрацыяй. Транзыт: Расея нам вінаватая за яго 800—1000 млн. даляраў штогод. Цана вайсковае падтымкі Расеі з боку Беларусі: 30 млрд. даляраў. Але: "мы будзем вас абараняць, нават калі вы, расейцы, нам на гэта не дасыць ні калейкі". Прыватызыцыя "Белтрансгазу": чаму "Газпрому", а не "Рургазу" ці амэрыканкам? Адносіны з "сістронкай"-Украінай: у скарачэнні таваразвароту вінаваты ўкраінскі бок, які ўвёў непамерныя падаткі. Адносіны з Польшчай: Польшча — несамастойны гулец на геапалітычнай арэне.

Пасля бяздарна падрыхтаваных уключэній "зь месцаў" прэс-сакратарка прымушае кіраўніка дзяржавы самога зачытваць пытанні, зададзеныя праз Інтэрнэт. Актыўнасці ў склаўшчыні пытанні тэлегледачоў.

На беларуску да прэзыдэнта першым звязрэніем польскі карэспан-



дэнт. Прадстаўнікі беларускага прэзыдэнта шпарылі па-расейску. Самі шыльды органаў прэзыдэнта выкарананы на дзікім памылкам: "Жыцце Палесся". "Атлічылася" прадстаўнікі беларускага міністэрства "Культуры", задаўшы па-расейску, як яна сама выказалаася, "маштабнае пытанні" пра глябализацыю, культуру і гарадскія пытанні тэлегледачоў.

Ключавое пытанні пад заслону

ад упершыню запрошанага на гэтае мерапрыемства радыё "Свабода": ці будзеце балітавацца на трэці тэрмін? "Нічога немагчымага". І калі такое ражэніе будзе прынята, яму будзе папярэднічыць рэфэрэндум аб зменах у Канстытуцыю, якія б дазволілі трэці тэрмін прэзыдэнтства. "Ні на якіх хітрыкі я не пайду, падаўжэнія паўнамоцтваў праз рэферэндум ня будзе".

Мікола Бугай

Лукашэнка жыве ў слове



дзенскія рэаліі. Асабліва хапіла памерламу ўжо тады "пану ваяводу", Зытітру Арцыменю, які мениш як год таму загінуў ад кулі так і ня знойдзенага забойцы. Адчувалася, што тут Лукашэнка быў спакойны і ўпізнену ў сабе, бо слова ягоныя падалі ў глебу, добра ўтноеную чуткамі і плёткамі. Праз год, падчас чарговага свайго прыезду ў Горадню, ён папросіць прабачэнні ў сям'і Арцымені — маўляў, быў уведзены ў зман. Але ім было ўжо ўжо роўна, а з пераможкы — якое спагнанье?

Памятаю прэс-канфэрэнцыю Лукашэнкі пасля першага туру выбараў. Ён быў сам прыгнечаны ўласнаю перамогай. Яго выратавала нахабства. Калі ён авбясыць, што знайсці прам'ер-міністра прасцей, чым даярку ў калгасе, смылялася толькі прэзыдэнт. У той момант ледзьня ўвесь электарат біў у ладкі: вось, вось, так ім! Хіба ж гэта наўка — краінай кіраваць! А ў калгас іх, быкам хвасты круціць, кароў дайдзь, сывіней карміць! Хопіць, нацараўваліся! Лукашэнка стыхійна сформуляваў галоўную думку мільёнай выбарцаў: ва ўладзе — зладзе, гані іх да яснай халеры і кіруй — як Іван Світланік, што заніміцца з царэўнай! Зыдзейнілася казка! І Лукашэнка з ягоным хрыпцым голасам і дзікай трасянінай быў сымбалем гэтай зьдзейненай векавай мары. І народ зацім прэзыдэнтам у той момент пайшоў бы куды заўгодна. Сказаў бы — "У рынак!" — і пайшлі б у рынак. Сказаў бы — "У NATO" — і пайшлі б у NATO шчыльнымі радамі. А загаварыў бы па-беларуску — і прыгладлі б мову матчынай калханкі і дзедавых прыказак...

Але — не скажаў, не загаварыў. Усе астатнія публічныя выступы былі ўжо толькі гульней, спробай падвысіць рэйтнінг, зарабіць балы. Хашчавацкі ў сваім фільме ўдала змантаваў кадры з той, першай, прэс-канфэрэнцыі "бацькі" з кадрамі, калі яго перарабіваюць рабочыя на заводзе. І прэзыдэнт па-дзіцячаму крываудзе: "Калі вы мянэ перарабіваць будзеце, я зъведу!" Зынклічары, зынклі любоў. На змену вышыні разылік пэнсіянэрэй. "А другі нам у тэрмін пэнсіі плаціць будзе?"

Лукашэнка жыве ў слове. Слова для яго — і натуральная стыхія бывыцця, і сродак мадэльянання рэ-

чайснасці; адначасова і галоўны будаўнічы матэрыял, і адзіны магчымы ўчынак. Ён вымаўляе слова — і далей ужо здаецца яму, што сыветабудова зъмяніла сваю прасторава-часавую форму. Памятае знакамітъ, ад 10 лістапада 1994 г., тэлевыступ: "Цэны, назад!" Гэта Кебічу можна было патлумачыць, чаму "назад" — не атрымаеца. А тут аргумент адзін: "Я скажаў? Скажаў!", і далей дзенскія павінна было развязацца у дакладнай адпаведнасці з сфермультыванымі сцэнарамі.

Але надыходзіць дзень, калі сплещены са словаў сусъветы пачынае рассыпацца. І дэміорг гэтага ўсьвядомлення, што яго можа засыпаць рэшткамі слоўных канструкцый. І — што тады? Вымаўлене слова трыгавяжавае на толькі ў съядомасці аўдыторы, што яго чула, але і на кілямэтрах відэа- і аўдыёстужак, на палосах газетаў. Як быць зь ім? Як сыцері і яго? Но дзяцца чалавеку дакладна паводле ягоных спраў. А калі для Лукашэнкі, які абрахаў сваімі словамі сотні людзей, надыдзе час адплаты, што будзе — і з ім, і з намі? Прыйдайце і Карпенку, які нібыта "сарваў узбіцкія бавоўнавыя пастаўкі", і Віньнікаву, "вартую працаўцаў прыбалтыніцай у ашчадкасе", і суперніку Лукашэнкі на выбарах, што "прагнуньць парожкаць вакол карыта ўлады", якое цяпер шыльна абстуپіла атачэнніе самога Лукашэнкі.

Аляксандар Ярашук, вельмі слабы палітык, адказваючы на маё пытанніне, заяўіў, што ў Лукашэнкі ёсьць яшчэ чатыры гады, каб правесці эканамічныя реформы. Лукашэнка ня будзе праводзіць реформы. Ён байца невядомага. Але паведавацца на грунце новай рыторыкі новую систэму палітычных узаемадносінаў у краіне ён здоле. Бо атрымалася ж: так дўгта вымаўляе слова "сувэрэнітэт", што вывучаў яго значна лепш, чым уся беларуская апазыцыя. Праўда, цяпер апазыцыі траба вучыць іншыя слова, але і там хапае разумных людзей: вывучаць, Бог дасыць. І ў сувесце новых, цяпер ужо паважлівых, словаў, якія абумоўліваюць учынкі, знойшлося б месца і самому Лукашэнкі — закончнае яму месца ў беларускай Гісторыі, а ня тое, якое зъяўлілі мы ўсе з дакору і нянявісці да яго.

Аляксандар Фядута

Нямеччына перад выбарамі.

Баварыя — зямля найвышэйших ацэнак і стэрэатыпаў. Тут самае нізкае ў Нямеччыне беспрацоўе і найбольшыя інвестыцыі ў науку ды тэхналёгіі, найменшы працэнт бедных і злачынстваў на душу насельніцтва. Дзеци ў школах вучачца лепш чым дзе, а каманда "Баварыя" — найбагацейшы футбольны клуб у Нямеччыне. У Баварыі так добра, што адпачываць сюды едуць з усіх Нямеччыны — каб налазіцца дасхочу па стромых Альпах, пабачыць славутасці й музэі, кшталту Ноўшванштайну — казачнага замку звар'яцелага караля Людвіка II — ці мюнхенскай Пінакатэкі. Вечары баварцы бавяць у піўным бары, які незалежныя нямецкія юрысты прызналі часткай баварскай культуры. У Баварыі нібыта не адчуваецца тае шалёнае плыні жыцьця, што віруе за яе межамі: каровы тут ходзяць на папасах, а не адкорміліваюцца на буйнапрамысловых фермах, жанчыны сядзяць дома і гадуюць дзяцей (колькасць месцаў у дзіцячых садках і жаночых клубах найніжэйшая ва ўсёй Нямеччыне), а ў нядзелі і святыя людзі ходзяць у касцёл. Гэта зямля печаных галубоў, бяспечнага і заможнага жыцьця. Кіруе тут усяўладная, мудрая і зяднаная з народам партыя ХСС. На чале партыі і Баварыі стаіць Эдмунд Штойбер.

Ці будзе так выглядаць уся Нямеччына, калі 22 верасьня выбары ў Бундэстаг выйграе ХДС/ХСС і Штойбер зробіцца канцлерам? Ці сапраўды ў Бавары ўсё так ладна, як вынікае са статыстычных зводак? У чым таямніца яе посьпеху і наколькі гэта заслуга ХСС?

Скачок у сучаснасць

Яшчэ дзесяць гадоў таму тут разълягалися палі. Сённяна на гэтым месцы цэнтар сучасных генетычных, біялягічных і фармацэўтычных тэхналёгій. У вёсцы Мартынсрыд пад Мюнхенам некалькі дзясяткаў малых і сярэдніх фірмаў даюць працу больш чым тысячы спэцыялістаў. Канструктарская бюро, лябараторыі і вытворчыя цэхі яны атрымалі ад уладаў зямлі. Нямецкая прэса падлічыла, што ў перспектыву ўніверсальную біятэхналягічную галіну баварскі ўрад за апошнія дзесяць гадоў упампаваў 41 млн. ёура. Амаль столькі ж даў фэдеральны ўрад. Сённяна ў Мартынсрыдзе не стае плошчы для новых фірмаў. Ня выключана, што неўзабаве тэхнолагічны цэнтар паглыне вакольныя вёскі.

Гэта не бяды: сельская гаспадарка нават тут губляе свае па-

зыцы. Сённяна ў ёй занята 4% баварцаў, а 50 гадоў таму гэты паказынік складаў траціну насельніцтва. Пасыля вайны Баварыя была адным з найбяднейшых рэгіёнаў, пазбаўленым карысных выкапняў і энерганосбітам, жалезнай заслонай аддзеленым ад рынкаў збыту і сыравінных базаў ГДР і Чэхаславаччыны. Сённяна баварскія вёскі выконваюць ролю дэкарацыяў для турыстаў, якія прагнушчы з камфортом адпачыць на ўлоньні прыроды. 60% баварцаў працуе ў сферы паслугаў, траціна — у прамысловасці: машынабудаўнічай, электратэхнічнай, аўтамабільнай, авіяцыйнай.

Першыя пасыляванныя баварскія ўрады ўзяліся за справу метадычна. Каб забясьпечыць зямлю энергіяй, у 50-я быў пабудаваны нафтапрапрачоўчы завод у Інгальштаце. Потым стаўка была зробленая на атамную энергію. Парадокс, але менавіта дзякуючы сваёй адсталасці Баварыя праскочыла fazu традыцыйных вытворчасцяў — горназдабычной, металургічнай і хімічнай, на якіх грунтаваўся пасыляванныя заходненемецкімі Франц Ёзэф Штраўс, спачатку міністар абароны ў Боне, а потым прэм'ер Баварыі і легендарны старшыня ХСС, сцягваў пад Дунай авіацыйную і касмічную прамысловасць.

Кіраванае і субсыдыяваное разьвіццё

Баварцы, зачараваныя статыстykай, паціху забываюцца, што іхныя посьпехі — ня толькі іхныя. Спрыяла і шчодрая дапамога багацейшых рэгіёнаў За-

дзейнасць малых і сярэдніх фірмаў, паміж фірмамі і крэдитарамі, падтрымлівалі новыя фірмы, асліўва на вёсцы. У 90-я ўрад Эдмунда Штойбера распачаў "хай-тэх-наступ", плёнам якога стала такія тэхналагічныя аазысы, як Мартынсрыд. Мюнхен убухаў у іх усе 8 млрд. ёура даходаў ад прыватизацій. Аднак посьпех не паўсюдны. Калі ў Мюнхене, Нюрнбергу і Аўгсбургу інвестарам цесна, цэны на зямлю і арэнду памяшканьяў падвыша-

юцца, а працоўную сілу трэба "імпартаваць", дык паўночна-ўсходнія аўшары Баварыі нагадваюць слабейшыя з постгэдээрскіх земляў.

Гоф, ці "дзікая поўнач"

Шпацир па галоўнай вуліцы 50-тысячнага гарадка Гоф на мяжы Баварыі з былой ГДР пакідае цяжкае ўражаньне. На кожным кроку — пустыя крамы і канторы, якія чакаюць уласнікаў. "Вось ужо год няма ахвотнікаў набыць маю краму, дык я здала вітрыну музею плюшавых мішак, каб не палохала людзей сваёй пустатай", — гаворыць уладальніца будынку на супрадаўцы. Ад шэрых дамоў адвалываецца тынкоўка, вялізарны чыгуначны вакзал, збу-



рынгі ў Чэхіі, ён трymаўся на датацыях з Бону". "Жылося, можа, і не раскошна, але няблага", — кажа пані Штробль, гаспадыня гатэлю. Так няблага, што тутэйшыя прамысловыямагнатаы рабілі ўсё, каб не пусціць сюды канкурэнтаў.

Неабходнасць зъменаў не была адчутна нават тады, калі ўпала Бэрлінская сціна. У Гоф адразу павалілі на тоўстыя суседзіяў з былой ГДР і Чэхіі — на закупы. Як грыбы пасыля дажджу ўзънікалі шыкоўныя аўтасалёны, гандлёвые дамы, рэстараціі. Бум скончыўся праз тры гады. З таго часу гандаль гібее, неканкурэнтаздольныя тэкстыльныя і керамічныя прадпрыемствы звалініюць работнікаў. Чыгунка і пошта, якія ў памежным Гофе мелі вялікія перавалачныя пункты, зьбираюць манаткі. За апошнія дзесяцігодзіндзе праца тут страйці 10 тыс. чалавек.

"Мюнхен занадта позна заўважыў, што нам ня хопіць уласных сілаў для разьвіцця", — кажа бурмістар Гофу, сябар сацыял-дэмакратычнай партыі. Сацыял-дэмакраты перакананы, што Гоф, якім яны кіруюць, далёкі ад сталіцы зямлі ня толькі геаграфічна, але й палітычна. Штойбер клапоціцца толькі пра Мюнхен, забываючы на "далёкую поўнчу".

"У Мюнхене трэба бываць, супракаца зь міністрамі і чыноўнікамі. Бяз гэтага ні туды ні сюды. Наш бурмістар гэтага не рабіў", — сцівярджае ўладальнік найстарэйшага бровару ў Гофе Петэр Шэрдэль. Аднак нават умешалніцтва Мюнхену не дапамагло ўгаварыць "ЕМВ" збудаваць новы завод у Гофе. Канцэрн выбраў Ляйпциг, хоць Гоф разьмешчаны паблізу трох аўтамагістраляў, мае аэрапорт і вытворчыя традыцыі. "Новым землям дастаецца больш датычнай, чым нам", — кажа Вальтер Фрыдль.

Становішча гораду зробіцца яшчэ цяжэйшым, калі ў Эўразіі уступяць суседзі-чэхі: Гоф стаціць звязаўскія датацыі для эканамічна неразьвязных рэгіёнаў. Толькі з Мюнхену можа прыйсці дапамога. Усё больш жыхароў сацыял-дэмакратычнага Гофа і акругі аддаюць перавагу ХСС. Но ХСС — гэта сынтонім посьпеху.

Дұжыя, зяднаныя і хуткія

ХСС у Баварыі ўсюды. У кожным павеце і кожным гарадзкім

районе. З 12 млн. баварцаў да ХСС належачь толькі 180 тысяч, але яго ўплыў значна шырэйшы. Сябры ХСС уваходзяць у мясцовыя спартовыя і фальклёрныя клубы, таварысты рыбаловаў і аматараў Альпаў, касцельныя арганізацыі, хоры і аркестры, добраахвотныя пажарныя дружыны 85% сяброў ХСС — мужчыны. Сярод мясцовых "шышак" заўёды знайдзяцца дзяяч ХСС. Дзякуючы гэтаму партыя добра ведае, адкуль вецер дзыме.

Амаль 40 гадоў ХСС непадзельна кіруе зямлій. Гэты выключны для Нямеччыны цэнтралізм — яшчэ адна вартасць Баварыі ў вачах інвестараў.

"Калі Мюнхен кажа, што лічыць перспектывы генетычныя тэхналёгіі, дык на ніжэйшых узроўнях гэтага ніхто нават не абрываў", паветы хутка ажыццяўляюць тое, што пастаравілі ў сталіцы, — гаворыць Міхаэл Гіз, кіраўнік "Eisatech AG" у "Bad Kissingen", якія вырабляе кардыялягічнае абсталяванье. — На першых этапах існаваныя фірмы хуткасцю выкананыя адміністрацыйных працэдураў мае велізарнае значэнне. У Баварыі яны выконваюць нахутчэй".

Эба-Карына Зандэр, мэнеджэрка, якая спэцыялізуецца ў мэдышыні, сцівярджае, што палітыкі ХСС і чыноўнікі адчувалі ўдачу для Баварыі. "Я часта маю стасункі з Міністэрствам сацыяльных спраў у Мюнхене,

— расказвае Зандэр. — Гэта сучасны орган кіраваныя, які паводзіць сябе як партнэр бізнесу і гараджану. Папярэдняя міністарка Барбара Штам неаднаразова публічна казала супрацоўнікам: "Не жадаю чуць пярэчаныні — толькі ідэі, як дасягнучы мэты".

"Дыскусіі ў ХСС адбываюцца, але яны праходзяць за зачыненымі дэзвярыма", — кажа прафесар Альф Мінтцэль, аўтар шматлікіх кніг пра гэтую партыю. "Даходзіць да вострых спрэчак, напрыклад, паміж сельскагаспадарчым і экалагічным лобі, паміж палітыкамі, звязанымі з дробным прадпрыемніцтвам і прафсаюзамі", — кажа Алёс Глюк, кіраўнік прадстаўніцтва ХСС у баварскім ляндтагу. — Але няма ў нас фракцый, "партый у партыі", максымум "рабочыя групы" па канкрэтных тэмах і задачах". "Няспынна адбываюцца сустрэчы і канферэнцыі дзеячаў розных узроўняў, на



"Сын баварскага посьпеху" верыць у сваю перамогу

ходнай Нямеччыны. Баварцы спрынта карыстаюцца ў сродкамі Эўразіі — іхнае "пасольства" ў Брусселе саме прадстаўнічэве на фоне астатніх нямецкіх земляў, і працуе ў ім найлепшыя знаўцы ўрэгіонаў.

Прывабнасць Баварыі спрыяе палітыка ў ўраду — шчодрыя датацыі, разьвіццё інфраструктуры, спрошчаныя бюрократычныя працэдуры. Чані Вон Нам, эканаміст зь мюнхенскага інстытуту IFO, які многія гады вывучае рэгіональную эканамічную палітыку, адзначае: баварскі ўрады ў 80—90-я пасылядоўна развівалі транспартную (аэрапорт у Мюнхене, канал Дунай—Майн) і энергетычную інфраструктуру, падтрымлівалі дасылчыя і тэхналягічныя цэнтры, укаранялі іх дасягненыні ў

даваны ў XIX ст., не стасуецца са сціплым раскладам руху: трэба мець вялікія цярпеньне і трываласць, каб з Гофу даеахаць пяцініком да Мюнхену ці Бэрліну.

"Панце прыгнечанасць, бо канца крызысу ўсё не відаць", — кажа Кляйс Зыбах, намеснік дырэктара ўпраўлення працы ў Гофе. Беспрацоўе тут у два разы вышэйшае, чым у сярэднім па Бавары.

"Гоф праспаў паўстагодзьдзя, што мінулі пасыля вайны, — лічыць Вальтер Фрыдль, кіраўнік аддзелу эканомікі мэры. — Франконія з Гофам, Вюрцбургам і Нюрнбергам была перад вайной адзінным прамысловым рэгіёнам Баварыі, тут квітнелі тэкстыльныя і керамічныя фабрыкі. Пасыля Гоф паглыбіўся ў летаргічны сон — аддзелены жалезнай заслонай ад Саксоніі, Цю-

Баварыя і ХСС

якіх дырэктывы "вярхоў" пе-
редаюцца ўніз, а меркаваныі
"нізоў" — угару, — кажа пра-
фесар Мінтцэль. — Зъезды ХСС
гэтыя добра абмеркаваныя пас-
тановы толькі зацьвярджаюць".

"Amigos" ХСС

Ці трэба быць у ХСС, каб зрабіць кар'еру ў Баварыі? Алёіс Глюк адмайляе гэта, але Сюзана Бідэфэльд, генэральная сакратарка баварскай СДП, съцьвярджае, што сацыял-дэ-
макратай на самы верх не пус-
каюць. Прафесар Мінтцэль пад-
сумоўвае: "Баварыя — гэта ня Аўстрыя, на падзеі партфэлі ў не ўпльывае партыйная прына-
лежнасць, але найвышэйшая чыноўнікі альбо сябры ХСС, аль-
бо ляяльныя да яе". "Баварскі цуд", удалая трансфармацыя рэгіёну на працягу жыцця менш чым двух пакаленій, быў магчымы дзякуючы цесна-
му супрацоўніцтву элітаў. Гэта, аднак, нараджае пагрозу каруп-
цы, асабліва з той прычыны, што ў Баварыі апазыцыя слабая.

Да сёняння ўсе памятаюць афэ-
ру "Amigo" пачатку 90-х, ахвя-
рай якой стаўся прэм'ер Макс Штрабль. Вялося пра паездкі ўрадоўцаў з ХСС на шыкоўных лімузынах за кошт "сяброў" з эканамічных колаў.

Калі сёлета ўвесну банкрута-
ваў мюнхенскі тэлеканцэрн Лео Кірха, абмяроўвалі, ці не пагра-
жает гэта Штраблеру. Кажуць, яны мелі цесныя канкты — Штраб-
блэр тро гады таму пераконваў Руперта Мэрдака ўкласці інве-
стыцы ў платнае тэлебачанье Кірха, каб Мюнхен і надалей быў нямецкай сталіцай тэлебі-
нэсу. Самы буйны Кірхай крэды-
тор — напаўдзяржайны Баварскі рэгіональны банк. З гэтай ка-
лізіі Штрабблэр вышаў пера-
можкам: не было знайдзена до-

казаў якіх-небудзь парушэнняў закону зь яго боку.

Паміж традыцыяй, Касцёлам і выгнанцамі

Стэрэотыпны баварац — се-
лянін-гураль, але сапраўдная Баварыя — краіна зусім не ад-
народная з сацыяльнага і рэлі-
гінага пункту гледжанья. Уласна Баварыя — каталіцкая, а вось Франконія, Швабія і такса-
ма "чацвертае племя" Баварыі — судэцкія немцы, выгнаныя пасля вайны з Чэхаславакія, на-
лежаць як да каталіцкага кась-
цёлу, так і да пратэстанцкіх цэр-
квай. ХСС удалося зъяднаць гэ-
тыя разнародныя рэгіёны ў адзін арганізм. "Гэта з самага пач-
атку была сувядомая палітыка: супрацоўніцтва з элітамі бізнесу і касьцёлу, суцішэнне канфлік-
таў датацыямі, культываваныне інстытуту традыцыйнай сям'і як апрышча ў часе пераменаў, уме-
лае выкарыстоўніцтва біямэдycz-
ных тэхналогій, у tym ліку эксп-
ерыменту на эмбрыёнах з тэ-
рапеўтычнымі імтамі, якія Кась-
цёл забараняе.

ХСС апякуецца зямляцтвам судэцкіх немцаў. Лідэры партыі штогод наведваюць іхняя звязы, выдзяляюць сродкі на пад-
тримку іх культурных традыцый, падзяляюць іх патрабаваныні — каб чэхі адміністры дэкрэты Бэ-
нэша і выплатіць выгнаныкам кампенсацыю, — не зважаючи на тое, што іхняя дзеяньні нано-
сяць палітычную шкоду Нямеч-
чыне на міжнароднай арене. Да-
надаўнія часу ад гэтай лініі ХСС дыстанцыяваўся агульна-
немецкі ХДС, аднак цяпер пункт аб ажыццяўленні "права на радзі-
му" ўвайшоў у супольную праг-
раму абедзвюх партый.

Посыпех, якога не скапіюеш

Пад кансэрватыўнай вонрат-
кай схавана, аднак, вельмі сучасная палітыка. ХСС часта агучвае альтыдэмакратычныя лё-
зунгі, але ў сапраўданасці ажыццяўляе прымысловую рэ-
валюцыю", — кажа прафесар

ненямецкай канстытуцыі ў 1949 г. "ХСС лічыла, што ў земляў замала правоў, — гаворыць А.Мінтцэль. — Урэшце баварскі ляндтаг дасягнуў палітычнага кампрамісу: калі канстытуцыя пройдзе ў дэльве трацінах зем-
ляў, яе признаюць і ў Баварыі".

Гэтака ж неадназначнае супрацоўніцтва ХСС і з Каталіцкім касьцёлам, да якога належаць дэльве траціны баварацаў. У сапраўданасці 80% сяброву партыі — каталікі, але, як падкрэслівае Мінтцэль, нельга казаць пра клерикализм ХСС. Калі партыі выгадна, яна ўздымаеца на абарону Касьцёлу і рэлігіі, як у выпадку барацьбы супраць абортаў. З другога боку, ХСС — радыкальны абаронца біямэдycz-
ных тэхналогій, у tym ліку эксп-
ерыменту на эмбрыёнах з тэ-
рапеўтычнымі імтамі, якія Кась-
цёл забараняе.

ХСС апякуецца зямляцтвам судэцкіх немцаў. Лідэры партыі штогод наведваюць іхняя звязы, выдзяляюць сродкі на пад-
тримку іх культурных традыцый, падзяляюць іх патрабаваныні — каб чэхі адміністры дэкрэты Бэ-
нэша і выплатіць выгнаныкам кампенсацыю, — не зважаючи на тое, што іхняя дзеяньні нано-
сяць палітычную шкоду Нямеч-
чыне на міжнароднай арене. Да-
надаўнія часу ад гэтай лініі ХСС дыстанцыяваўся агульна-
немецкі ХДС, аднак цяпер пункт аб ажыццяўленні "права на радзі-
му" ўвайшоў у супольную праг-
раму абедзвюх партый.



Мінтцэль. ХСС прышчапіў баварцам упэўненасць, што "наша — значыць найлепшае", з дапамогай ланцужка асацыяцыяў: "Баварыя — Штраус (сеньня Штойблэр) — сучаснасць — посыпех". Партыя ня грэбавала папулізмам. На думку Мінтцэля, гэта было "цэмэнтам для няў-
стайлівага, неаднароднага і поўнага стоечых канфліктаў грамадства ў пэрыяд пералому".

Баварскі варыянт папулізму ня варта атаясмілівать з правай дэмагогіяй кшталту лепэнаўскай, хоць ХСС не цураеца лёзунгай, афарбаваных ксэнофобіяй (так, у 99-м саюз ініцыяваў збор под-
пісаў супраць падвойнага грамадзянства; шмат хто пытаўся тады: "Дзе можна падпісацца супраць іншаземцаў?"). Алёіс Глюк съцьвярджае, што гэта не папулізм — проста ХСС блізкі да грамадзтва і яго хвалююць праблемы людзей. "Дзякуючы гэтаму мы пазыбглі роскіту такіх груповак, як Гайдэрэва ў Аўстрыи, — пераконвае сп. Глюк. — Калі цэнтрыстыкі партыі не наважваюцца казаць пра тое, што турубе людзей, такія плыні

папыраюцца. Мы называем сваім іменем праблемы, звязаныя, напрыклад, з іміграцыяй".

Ці зможа Эдмунд Штойблэр, які ўсё сваё палітычнае жыццё прысьвяці ХСС, перанесыці гэтыя багаж досьведу і посыпеху ў Бэрлін, калі зробіцца канцлерам? Нямеччына больш неаднародная за Баварыю, ва ўрадзе і Бундэстагу сутыкаюцца шматлікія інтарэсы. Тут у Штойблера ня будець развязаны руки, як у Баварыі: урадавая кааліцыя непазыбежная, бо хрысьціянская дэмакратыя маюць шанцаў на ўзяць на выбарах 50% галасоў. "Бацька баварскага посыпеху" — такі вобраз ён паклаў у аснову перадвыбарнай кампаніі, але гэтыя грунт можа хутка вычарпацца, бо фэдэральны бюджет у даўгах і няма адкуль узяць датыци. Ня ўдаца таксама паўтарыць баварскі "тэхналягічны наступ" у маштабах усёй Нямеччыны. "Гэтую мадэль папросту нельга перанесьці адзін у адзін, на былую ГДР", — лічыць Сюзана Бідэфэльд. Но "прусы" прости іншыя.

Ганна Рубіновіч, "Gazeta Wyborcza"

Працяг са старонкі 1.

На стамбульскім саміце АБСЭ (лістапад 1999 г.) Расея была вымушаная ў амбен на заходніх інвестыцыйных пагадзіцца на вывад войскі з тэрыторыі Грузіі — з базаў у Вазіні і Ахалкалакі. Адначасова было прынятае рашэнне пра пабудову труба-
праводу Баку—Джэйхан, які звязаў быў бағатыя нафтавія і газавія радо-
вішчы Каспію з турецкімі партамі. Гэта кардынальна зъмяніла геапалітычны расклад на поўдні СНД: бағатыя нафтавія і газавія Казакстан, Туркмэнія і Азэрбайджан выходзілі на заходні рынак у ахвадзе Расеі.

Тое, што каспійскія энерганосьбіты ішлі на Захад праз расейскую труба-
праводы, давала Москве вялікія транзитныя гроши і дазваляла дыктуваць умовы паўднёвым краінам СНД.

Галоўнім інвестарам будаўніцтва выступалі ЗША. Сарваці рэалізацыю гэтага праекту Расея магла, толькі стварыўшы пояс ізоляцыі — праз за-
хаваныя контроль над Арменіяй і ўсталяваныне ў Грузіі пра расейскага рэжыму альбо, як мінімум, дэстабі-
зацыю там палітычнай сутыцтвы.

План другой чачэнскай кампандії прадугледжваў выцісканье часткі ўзброеных чачэнцаў спачатку ў горы, а потым — на поўнач Грузіі.

Пры Пуціну, у 2000 г., Расея пасправавала "дацінцу" Грузію. У адносінах да яе, адзінай з краінаў СНД, быў уведзены візавы рэжым. З Ахалкалакі і Пауднёвай Асесціяю Расея захавала адкрытыя межы. Прадстаўнікі Крамля заяўлялі, што візавы рэжым дазволіць Расеі стварыць заслону для тэрарыстаў, якія з Грузіі вольна пераходзілі ў Чачнію. Сапраўданай метай акцыі было стварэнне перашкод для грузінаў, што зараблялі ў Расеі, каб праз гэта пагоршыць сацы-



яльна-еканамічную сутыцтву ў Грузіі. Увядзеніне візавага рэжыму "супала" з перапынкамі ў пастаўках на Грузію расейскай энерганосьбіты. Усё гэта мусіла выклікаць замену хворага Э.Шэварднадзэ на пра расейскага палітыка М.Геаргадзэ.

Але візавы рэжым не стварыў перашкоды для тых, ад каго хацела абаронца Расея (за 200 далаўра і болей візавыя праблемы вырашала тут вельмі хутка), наадварот, настроў супраць яе люмпнізованых грузінскіх жыхароў, што былі носьбітамі пра расейскіх настроў.

Актыўныя спробы Расеі ўмешацца з унутраныя спрабы Грузіі змусілі Тбілісі да контракцыяу. Адным з чыннікаў уплыву на палітыку Пуціна для Грузіі стаў чачэнскія партызаны. Пакуль Расея будзе спрэчыць сепаратызму Абхазіі і Пауднёвай Асесці, Грузія будзе пасіна падтрымліваць чачэнскіх паўстанцаў.

У 2002 г. грузінскія кіраў-
ніцтва дэ-факта дало аўтаномію ча-

ченкам, што атабарыліся ў Панкіскай цясьніне на поўначы Грузіі. Улада ў Панкісі перайшла да лідэраў чачэнскіх партызан. Але страта кантролю над Панкісі была вымушанай для Тбілісі, што перадольваў унутрыпалітычную нестабільнасць і эканамічныя крызысы. Дык чачэнскія паўстанцы мелі знача-
вышэйшую ступень бяздольнасці за жаўнераў грузінскага войска.

У выніку чачэнскія паўстанцы камандыры началі злойўляцца становішчам. Захоп заложнікаў, гандаль зброяй і наркотыкамі сталі прычынай таго, што ў суседніх з Панкісі раёнах Грузіі пачалі фармавацца непадконтрольныя ўладам узброеныя аддзелы самаабароны.

У 2002 г. грузінская ўлада вырашыла вірнуць кантроль над Панкісі. Пры гэтым стаўленіне да чачэнскіх партызану зъмяніца на мусіла. Толькі самыя адыеўнія ваяры былі прыцягнутыя да крымінальнай адказнасці. Грузінскія войскі, што павольна зъмянілі дыслікацыю ў бок мяжы з Расеяй, відавочна, маючы загад краініцтва, "не знаходзілі" чачэнскіх аддзелаў і нават іх былы базаў.

Абстэрэл расейскай авіяцыі грузінскай тэрыторыі 23 жніўня, у выніку якога загінуў грамадзянін Грузіі Гурам Атышвілі, даў старт антытэрарыстычнай апрацы, на якой дайно

настойвала Москва. Часці грузінскіх войскай хутка высунуліся да мяжы з Расеяй і, як заўжды, чачэнскіх партызанаў — антытэрарыстычная апрацыя, аўвешчаная Тбілісі супраць чачэнскіх фармаваныяў, насамрэч накіраваная супраць Расеі. Самыя баяздольныя часці грузінскай арміі — батальён марской пяхоты — высунуліся на інгушэцкі, а не на чачэнскі ўчастак грузін-расейскай мяжы. Другая элітная часць — 11-я мотапяхотная брыгада — накіраваная на мяжу пра расейскай настроемай Паднёўай Асесці.

Вайскове прызначэнне манёру грузінскіх войскай — усталяваць кантроль за паветранай прасторай у раёне мяжы з Расеяй. Грузія мае толькі 5 баявых самалётав Су-25, тату супрацьстаяць самалётам праціўніка будзе з дапамогай пераносных ракетных комплексаў "Страла" і "Іголка" расейскай вытворчасці. Ня маюць такіх комплексаў грузіні і ча-

8 ПРАГРАМА ТВ З 23 ДА 29 ВЕРАСЬНЯ

Наша Ніва [35] 20 верасня 2002

23 ПАНДЗЕЛАК, ВЕРАСЬНЯ**БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 "72 гадзіны". Сэрыял (Міжнародны французскі канал).
10.05 Копа тэлеагледу.
10.15 Існасьць. Духоўная праграма.
10.40 Плянэтा АРТ.
11.10, 22.00 "Магія кахан'ня". Сэрыял (Венсуэла). 1-я сэрыя.
12.20 Канцэрт М.Задорнова ў Менску.
13.00 Тэлебаромэтар. Прагноз на дзень.
13.15 Камэды з узделам Я.Лявонава. "Паласаты рэйс" ("Ленфільм").
14.45 "Патаэмныя людзі". Дак. Сэрыял (Расея). 1-я сэрыя.
15.20 "Востраў Матылек". Сэрыял для дзяцей (Аўстралия).
15.50 "Сузор'е надзеі". Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
16.20 Мультылюблі.
18.20 Премія "Оскар". М.Дуглас у крымінальнай драме "Трафік" (ЗША).
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны ка-

нал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Прэм'ера. 10 хвілін пра спорт.
23.20 Зона ікс.
23.30 Фантастычны сэрыял "Першая хвала" (Канада-ЗША). 1-я сэрыя.

СТВ

6.00, 17.40 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
6.10, 18.40 "Запрашаем паскардзіца" 6.20, 18.50 "Эханалéгія".
6.30, 15.35 "Паўэр рэйндэрэ, ці Магутны рэйндэрэ". Тэлесэрыял.
7.00, 15.05 "Жыцьцё з Луі". Мультсэрыял.
7.30 "Арт-экспрэс". Культурнае жыцьцё стаўпцы.
7.45 "168 гадзін".
8.50 Кіно: герайчай камэдый "Дачная пaeздка сіржака "Цыбуль".
10.45 "1/52". Спартыўны агляд.
11.00 "Навіны сусветнай шоў-індустрыі".
11.30 "Яга, цёмная страсьць". Тэленаўза.
12.30, 16.30, 19.00, 23.10 "24 гадзіны".
12.50 "Чорная скрыня". Журналісткае раслъедаванье.
13.20 "Насумынны матэрыялы". Тэлесэрыял.
14.35 "Чалавек-павук". Мультсэрыял.
16.05 "Ікс-мэн". Мультсэрыял.
16.45 "Росуэл – разгадка таямніцы" Дак. фільм.
17.55 "Пад вуглом 23 з паловай". Дак.

фільм.
18.25 Навіны СНД.
19.15 "СТВ-спорт". Тэлеальманах.
19.35 "Тэма дні".
19.45 "Добры вечар, маленькі...".
20.00 "Добры дзень, доктар!".
20.15 "Партрэт у інтар'еры".
20.30 "Пакуль гарынь съвечка".
20.50 Кіно: Улем Дэфо, Мікі Рурк, Том Арнольд, Стыв Бусэмі ў крымінальной драме "Звягяйная зона".
23.35 Футбольны кур'ер.
0.10 "Накаўт". Навіны боксу.
0.40 Хіт-момант.
0.50 Начны экран: "Справа пра забойства". Дэтэктыў.
1.30 "Сямейная страсьць". Ток-шоу.
2.35 Музычны канал для тых, хто ня съпіц.

8 канал

17.30 Мультфільм "Том і Джэры".
17.45 Дэтэктыў Апошні рапартаж", 1-я 2-я сэрыя.
19.55 Тэлекрама.
20.00 Дак. Сэрыял "Съмяротныя труп Галівуду".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Праграма "Знаёмцеся – Беларусь".
21.15 Сэрыял "Атрад "Дэльта".

Першы музычны канал

7.00 "Пад-ёмник".
8.30, 20.30, 23.00 MegaMix.
13.00 "Інтар'акты".

14.00 Навіны спорту.
16.00 Скул-парэд.
17.00 Азон.
19.30 People-mix.
22.00 Музычныя навіны.
22.10 Навіны спорту.
22.30 "Dzzikii".

АНТ

8.00 Тэлеканал "Добрай раніцы".
9.00 Навіны.
9.15, 18.05 "Сямейная повязі". Сэрыял.
10.00 Поль чудаў.
10.50 Падарожнікі на тататкі.
11.05 Даўгічы сэрыял "Твінісы".
14.30 Вартаныне Каломба. Дэтэктыў.
16.10 Чалавек і закон.
16.40 "Вялікае мыціль".
17.40 Вячэрнія навіны.
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
20.30 "Нашы навіны".
21.10 "Хто хоча стаць мільянэрам?" Тэлегульня.
21.20 Прэм'ера шматэрыйнага дэтэктыву "Дронга".
23.10 "Іншы час".
23.45 Рускі экстрым.

РТР

7.45 Камэдый "Палаўнічая на прывід-2" (ЗША). 1989 г.
9.50 Весткі. Дэзвіжнае часьць.
10.00, 19.00, 22.20 Весткі.
17.50 Сэрыял "Зладзейка. Шчасьце напракат".

НТВ

9.00 "Сёньня раніцай" з Пятром Марчанкам.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Надоечы".
11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.
14.40 "Пакараць съмерцю нельга па-

мілаваць". Ток-шоу "Прынцып даміно".
16.05 Экстрэмальная шоу "Фактар стравы".
17.05 Увага: вышук! "Гаспадар гораду".
22.35 "Аляксандар Ісаевіч Салжаніцын. Жыцьцё не паводле маны".
Фільм Сяргея Мірашнічэнкі.

Культура

17.30, 23.00 Навіны культуры.
17.45 "Сам-насам з Пятром Вялікім".
18.15 "Ля уласным жаданні".
Мультфільм.

18.25 "Час музыкі". Акадэмічны сым-фандычны аркестр Маскоўскай дэ-рэжыюн філіярмоніі. Дырыжор П.Сарокін. Саліст Д.Мацеў.

19.20 Даўгічы з творчай дзея-насці Віктара Коршунава. Ф.Гарэн-штайн. "Чар Пётэр і Аляксей". Спектакль Малога тэатру. Рэжысэр В.Бэйліс. (Запіс 1999 г.).
22.00 Весткі.

22.10 "ХХ стагодзьдзе. Выбранае".
23.25 "Silentium".

НТВ

9.00 "Сёньня раніцай" з Пятром Марчанкам.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Надоечы".
11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.
14.40 "Пакараць съмерцю нельга па-

Эураспорт

9.30 Аўтагонкі Сэрыя Наскар. Паўтор.

10.30 Ралі Сан-Рэма. Паўтор.

11.00 Вялягонка. Тур Гішпані. Паўтор.

12.00, 15.30 Лёгкая атлетыка. Кубак съвету, Мадрыд. Паўтор.

13.30 Тэніс. WTA. Токіе. Паўтор.

14.30 Конны спорт. Паўтор.

17.00 Веславанне. ЧС. Гішпані. Паўтор.

19.00 Эўрагалы, футбольны ча-сопіс.

21.15 Матагонкі. Аглюд.

21.25 Эўрагалы, футбольны часопіс.

0.00 Ралі Сан-Рэма. Аглюд. Паўтор.

1.15 Матагонкі. Аглюд. Паўтор.

Наша Ніва [35] 20 верасня 2002

ПРАГРАМА ТВ 3 23 ДА 29 ВЕРАСЬНЯ

9

27 ПЯТНІЦА, ВЕРАСЬНЯ

БТ

- 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
 6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніця, Беларусь!
 9.15, 17.00 "72 гадзіны". Сэрыял. Заключчая сэрыя.
 10.05 "Падарожжа вакол свету".
 10.45 Святыні Беларусі. Калоскія Свята-Барысаглебская царква.
 11.10, 22.00 "Магія кахання". Сэрыял. 5-я сэрыя.
 12.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.15 Камеды ў зудзелам Я.Лявонава. "Амрыйскі дзядуля" (Расея).
 14.35 "Патаемнія людзі". Дак. сэрыял. 4-я сэрыя.
 14.45 Слова Мітрапаліта Філарэта на съятоў Узыненськай Крыжка Гасподнія.
 15.20 "Востраў Матылек". Сэрыял для дзяцей.
 15.50 "Усе на арбіту!" Пазнавальны сэрыял. 4-я сэрыя.
 16.05 Піць чудаў.
 16.15 5 х 5. Інфармацыйна-забаўляльная праграма для старшакляснікаў.
 18.20 З дакладных крыніц.
 18.35 Лірчычная камедыя "Тры жан-

- чыны і мужчына" ("Беларусьфільм").
 20.10 Лес чалавека.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 Навіны рэгіёну.
 22.50 10 хвілін пра спорт.
 23.20 Зона Iкс.
 23.30 Начная размова.
 1.05 Фільм-рэмік шэдэўру А.Хічко. Дэтэктывная камедыя "Лэздзі зынікае" (Вялікабрытанія).
- СТВ**
- 6.00, 17.40 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
 6.05, 19.15 "СТВ-спорт".
 6.15, 12.30, 16.30, 19.00, 23.10 "24 гадзіны".
 6.15, 15.35 "Паўэр рэйндэр", ці Magutnaya rэйндэр". Тэлесэрыял.
 7.00, 15.05 "Жыцце з Пу". Мультсэрыял.
 7.30, 18.25 Навіны СНД.
 7.45 "Жывая вада". Дак. фільм.
 8.00, 17.55 "Пад вуглом 23 з паловай".
 8.30, 19.35 "Тма дня".
 8.40, 19.25 "Тэнхалетя".
 8.50 Кіно баявік "Алпазычыя" "Самум".
 11.00, 20.45 "Аўтапанарама".
 11.15 "Запародзен паскардзіца".
 11.25 "Сынеданыне з Лікай".
 11.30 "Яга, цемная страсьць". Тэлена-віла.
 12.50 "Хроніка сусветнага тэрарызму. Ядзёроны шантаж". Дак. фільм.
 13.20 "Каменская". Тэлесэрыял.
 14.35 "Чалавек-павук". Мультсэрыял.

- 16.45 "Ікс-мэн". Мультсэрыял.
 16.45 "Праца, пра якую можна толькі марыць". Дак. фільм.
 18.40 "Добры дзень, доктар!".
 19.45 "Добры вечар, маленкы...".
 20.00 "Кот у ботах". Мультфільм для дарослыя.
 20.30 "Тэатральная гісторыя".
 20.00 Кіно: Карл Уэзэрс і Шэрэн Стоун у баевіку "Джэксан па мунішцы "Мат-тор".
 23.25 Кіно: фантастичная мэлядрама "Ціасліўская выпадкі".
 1.45 Хіт-момант.
 1.55 Начны экран: "Пляменынік, ці Райсікі бізнес-2". Камедыя.
 3.50 Музычны канал для тых, хто ня сціць.
8 канал
- 17.30 Мульт-параф.
 17.45 Маргарыта Церахава, Міхail Бярскі ў музычнай камедыі "Сабака на сене".
 19.55, 21.00 Тэлекрама.
 20.00 Дак. фільм "Там, дзе правяць драконы".
 20.45 "Вечарніца".
 21.15 Роберт Да Ніра ў трэйлеры "Ронін".
Першы музычны канал
- 7.00 "Пад'ёмны".
 8.30, 20.30, 23.00 MegaMix.
 13.00 "V.I.P.онія".
 14.00, 22.10 Навіны спорту.
 14.45 "V.I.P.онія".
 16.00 Скул-параф.
 17.00 Агон.

- 19.30 People-mix.
 22.00 Музычныя навіны.
 22.20 "20-ка Першых".
 0.45 "Заваўнікі кантынэнтаў".
 1.00 Іншы стандарт.
АНТ
- 8.00 Тэлеканал "Добраі раніцы".
 9.00 Навіны.
 9.15, 19.05 "Самейная повязі". Сэрыял.
 10.00 Прэм'ера сэрыялу "Нішто ня веначае". 4-я сэрыя (заключная).
 10.50 Програма "Абекты".
 11.05 Дзіячыны сэрыял "Твінісы".
 14.40 Вяртанаўне Каломба. Дэтэктыв "Кансіпратары".
 16.20 "Самі з вусамі".
 16.50 Шматэрыйны фільм "Час ка-хач".
 17.40 Вячэрнія навіны.
 18.05 "Вялікае мыццё".
 20.00 Час.
 20.30 "Нашы навіны".
 21.00 Поль чудаў.
 22.00 Цырымонія ўручэння кінематографічнай расейскай нацыянальнай прэміі "Залаты арап".
РТР
- 7.45 Сэрыял "Броўгода".
 8.50 Сам сабе рабжысэр.
 9.50 Весткі. Дзяржурная часць.
 10.00, 19.00 Весткі.
 17.50 Форт Баярд.
 18.50 Дабранач, дзеци!.
 19.35 Мясоўы час. Весткі — Масква.
 19.50 Тэлегульня "Стайка".
 20.20 К.Райкін, Л.Дураў, М.Дзяржавін, В.Арасеева і В.Залатухін у ка-

- пусьніку "Тэатральная лета".
 22.20 Апошні сэнс. Прэм'я "Ос-кар". Гэры Олдмэн, Энтані Хопкінс, Уайнона Райдэр і Кіяну Рыуз у вос-трасюэтным фільме Френсіса Форда Копала "Дракула" (ЗША). 1992 г.
Культура
- 15.15 Чорныя дзіркі. Белья плямы.
 16.05 "Са столі".
 16.35 Дакументальнікі экран. "Уладзі-лаў Вінаградаў. Мэмуары даўжынёю ў стагодзьдзе".
 17.15 "Вірабраныя месцы з...".
 17.30, 23.00 Навіны культуры.
 17.45 "Страчаныя шэдэры". "Эрмі-тажная Амэрыка". Частка 1-я.
 18.15 "Вяртанаўне з Алімпіем". Мультфільм.
 18.30 "Залатое цяля". Маст. фільм ("Масфільм", 1968). Рэжысэр М.Шэйнцэр.
 21.20 Блеск-клуб.
 22.00 Весткі.
 22.10 "Магрэ і танцорка з начнога клубу". Маст. фільм.
 23.25 Джэм-5.
НТВ
- 9.00 "Сέньня раніцай" з Пятром Марчанкам.
 9.20 Надвор'е на заўтра.
 9.25 Дак. драма "Злачынства і пака-раныне".
 10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сέньня.
 10.05 Найноўшая гісторыя. "Прыга-вораныя жыць".
Культура
- 12.05 Б.Галкін, Г.Юмата і А.Сtryж-ау ў вострасюэтным фільме "Ак-цыя".
 13.50 Смачныя гісторыі.
 14.05 Свая гульня.
 15.00, 18.00 "Сέньня" з Юр'ем Ліпавым.
 15.25 "Жаночы погляд".
 16.05, 17.05 Найноўшая гісторыя. "Анатоль Тарасаў і Усевалад Баброў. Вялікае процістаянне".
 18.30 Экстрамальнае шоу "Фактар страху".
 19.30 Прэм'ера. Джон Траволта, Карыці Элі і Брус Уіліс у камедыі "Вя-лікая нянька" (ЗША).
 21.30 Прафесійны бокс. Найлепшыя баксры съвету. Насім Хамед супраць Вайдані Бунгу.
 22.10 Прэм'ера. Настасьча Кінскі і Эўзіль Снайпс у эратычным фільме "Спаканыне на адну ноч" (ЗША).
Эўраспорт
- 9.30 Часопіс супрэсіоначная ўікэнду. Паўтор.
 10.00 Аўтасапосі "Сэрыі". Паўтор.
 10.30 Парусны спорт. Паўтор.
 11.00 Гольф. Агліяд. Кенія, Замбія, Марока. Паўтор.
 11.30 Пул. ЧС. Паўтор.
 13.00 В.Ч. Паўтор.
 14.30 Вэліспорт. ЧС. Трэк. Данія. Паўтор.
 15.30 Вэлягонка. Вуэльта, 18-ы этап.
 18.30 Тэніс. WTA. Ляйпциг, чвэрць-фінал. Жывая трансляцыя.
 20.15 Вэліспорт. ЧС. Трэк. Данія. Жывая трансляцыя.
 23.30 Kік-боксінг. Сусьветнае Гран-пры, Ліс Вэгас.
 0.45 Сумо. Паўтор.
 1.45 Экстрамальныя віды спорту. Паўтор.

28 СУБОТА, ВЕРАСЬНЯ

БТ

- 7.00, 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
 7.15 Прыгоднікі сэрыял "Падарожжа "Аднарова" (ЗША).
 8.05 Героі Кнігі рэкордаў Гінэса ў сэ-рыяле "На мажы" (ЗША).
 8.30 Існасьць. Духоўная праграма.
 9.05 Мультылюблі.
 9.45 Эканікі. Інфармацыйна-забаўляльная праграма.
 11.15 Здароўе. Тэлесапосі.
 11.45 Музей. Культавая валуны Браслаўшчыны.
 12.20 Вяселая сямейка. Гумарыстыч-ная праграма.
 12.50 Прэм'ера. "Сола для дэбютан-та". Павал Бельскі (гітара).
 13.00 "Сцяпавай, душа!" Даждынкі ў Лідзкім раёне.
 13.30 Цены і постачаі. Насланьне.
 13.50 "Воўка ў трыдзясятых царстве". Мультыфільм.
 14.05 Фантастичны сэрыял "Дзясяткіе каралеўства" (Англія).
 15.20 "Гунар". Тэлегульня.
 16.00 Кухня КВК.
 16.30 Тыдзень канала MDR (Германія).
 16.40 "MDR — саксонскае люстра". Відэафільм АТН.
 17.10 Чэмпінат Беларусі па спарты-най гімнастыкі. Відэаагліяд.
 18.25 Тыдзень канала MDR (Германія). "Цудоўная Радзіма". Музычна-забаўляльная праграма.
 19.15 "Дактары. Надзея для Юліі". Маст. фільм (MDR).
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 Прэм'ера. Н.Портман у каме-

- дайнай мэлядраме "Там, дзе сэрца" (ЗША).
 23.40 10 хвілін пра спорт.
 23.50 Начны экран музычнай эстэр.
- СТВ**
- 6.00 "24 гадзіны".
 6.15 "Канал гісторыі": "Удараныя ма-ланкай". Дак. фільм.
 7.30 "У гасціях у Тофіка".
 7.45 "Фэрма страшылды". Мультсэрыял.
 8.00 "Кот па імені Ік". Мультсэрыял.
 8.30 "Прынцыса Сысы". Мультсэрыял.
 9.00 "Футурама". Мультсэрыял.
 10.00 "Канал гісторыі": "Дыяна: праўдзівая гісторыя". Дак. фільм, 1-я частка.
 11.00 "Аўтапанарама".
 11.20 "СТВ-спорт".
 11.30 "Сынеданыне з Лікай".
 11.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
 12.00 "Под вуглом 23 з паловай".
 12.30 "Радыёкропка".
 12.50 "Рамон".
 14.45 "Такая прафесія".
 15.20 "У нас усе дома". Сэрыял.
 16.00 "Непераможны Слайдэрмэн". Мультсэрыял.
 16.30 "Вуншпушн". Мультсэрыял.
 17.00 "Сямейнае кіно з калекцыі Hallmark": "Аліса ў краіне чудаў".
 18.00 "Хроніка сусветнага тэрарызму. У траптылавым экваліваленце". Дак. фільм.
 18.30 "24 гадзіны". Тэлесэрыял.
 19.30 "Тры хіты ў "Алькатрасе".
 20.00 "Гадзіна пік".
 21.05 Кіно: Мэл Гібсан у мэлядраме "Чалавек бяз твары".
 23.30 "Закон і крымінал".
 23.45 "Тэатральная гісторыя".

- 23.55 "Навіны сусветнай шоў-індустріі".
 0.25 Дыскавэрты на СТВ.
 1.25 "Найлепшыя кліпы съвету".
 2.30 Хіт-момант.
 2.40 Начны экран: "Паміж анёлам і дьяблом". Камедыя.
 3.45 Музычны канал для тых, хто ня сціць.
8 канал
- 15.00 Маст. фільм "Стварэнье съве-ту", 1-я і 2-я сэрыі.
 18.00 Маст. фільм "Чужыя голас".
 18.10 Сэрыял "Паліція Гамбургу. Пау-днёвая акурга".
 19.00 Лірyczная камедыя "Вясельле майго наўленшага сябры".
 20.45 "Вечарніца".
 21.00 Програма "Більяд-клуб".
 21.20 Жан-Клод Ван Дам у мастацкім фільме "Раптоўная съмерць".
 21.30 "Радыёкропка".
 21.50 Кіно: вялікія аўтагоністы.
 22.00 "Рамон".
 22.30 "Панама".
 22.50 "Загублены съвет у фільме "Панама".
 23.00 "Радыёкропка".
 23.30 "Сямейнае кіно з калекцыі Hallmark": "Аліса ў краіне чудаў".
 24.00 "Тайная дылінія".
 24.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 25.00 "Сінія сцяна".
 25.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 26.00 "Лічынія".
 26.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 27.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 27.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 28.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 28.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 29.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
АНТ
- 8.00 Навіны.
 8.10 Ранішная зорка.
 9.00 Грай, гармонік любы!

- 9.35 Слова пастыра.
 9.50 Задароўе.
 10.30 Сінія сцяна.
 10.30 "24 гадзіны". Тэлесэрыял.
 10.45 "Тры хіты ў "Алькатрасе".
 10.50 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 10.55 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 11.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 11.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 11.45 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 11.55 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 12.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 12.30 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 12.45 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 12.55 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 13.00 "Дыяна: праўдзівая гісторыя".
 13.30 "Ды

Васілёва сястра

“Мілай... Дарагая... Родная...”

Паштоўкі і лісты ад Васіля да малодшай і адзінай сястры заўсёды пачынаюцца кранальна. Акрамя брата ў Валянціны цяпер нікога няма.

Але пошта да сястры ідзе не ў Бычкі, адкуль род Быкаўых, а ў вёску Ваўчо, куды Валянціна гадоў трывалаць таму выйшла замуж. Пры дачэцэ дажывала свой век старэнская маці Васіля і Валянціны — Ганна Быкаў. І знакаміты фатаздымак пісьменьніка з маці Валянцін Ждановіч зрабіў не ў Бычках, а менавіта ў дому сястры.

Сёлета Валянціна рана капала бульбу — яшчэ ў сярэдзіне жніўня. Я якраз і заспіеў яе на прысядзібным бульбяным гарадчыку.

— Гаспадаркі ня маю, шмат бульбы мне ня трэба, — расказвае кабета, зъбираючы прасушанае бульбіны.

Жыцьцё Валянціны — нібы тое лютэрка лёсаў тысяч вушацкіх жанчын, на дзяцінства і маладосьць якіх прыпала вайна.

— У партызаншчыну я была дома. А Васіль недзе ваяваў. Жывы ён ці забіты — ніхто ня ведаў, — згадвае яна. Партызаны забралі каня і карову. Потым была блякада, і тысячи дзяўчат немцы сагналі ў лягер у вёсцы Ухвішча. Прымушалі рыць акопы, а пасля пагналі ў Плісу, каб вывезьці ў Нямеччыну. Двойчы Валя ўцякала з-пад аховы. Першы раз папалаася — дык ледзь не забілі. Кажа, цяпер нізавошта не адважылася б на

гэткі съмелы ўчынок.

Па вайне давялося Валянціне пабыць у Нямеччыне — “вандравала” па статак кароў. Ўлады агітавалі: хто прыгоніць быдла, атрымае бясплатна дойную рагулю. Бацька не пускаў Валі, баяўся, што праладзе. Дый адчуваў, што камуністы ашукаюць. Але тая, змовіўшыся зь саброякамі, зъехала. Цэлых трох месяцаў яны гналі статак дахаты. Але потым горка-горка плакалі ад крыўды, нічога не атрымаўшы за нялёгкую працу.

Усю вайну ад Васіля нічога не было чувань.

Толькі ў 1944-м

прышоў ліст.

Але хутка

зноў пасту-

каўся паш-

тальён —

з казён-

ным ар-

мейскім

канвэр-

там-па-

хаван-

каю. Ва-

лянціна

першаю яе

прачытала, але баць-

кам не сказала.

Шмат разоў глядзе-

ла то першы ліст,

то паведамленье, пакуль не па-

бачыла, што пахаванка была ад-

праўленая раней, чым ліст (pra-

гэта съведчыў штамп), а прыши-



Калі магілы маці

ла пазней. А потым сталі прыходзіць усе Васілёвы лісты, напісаныя ў пачатку вайны, што не даходзілі да акупаваных Ушачаў.

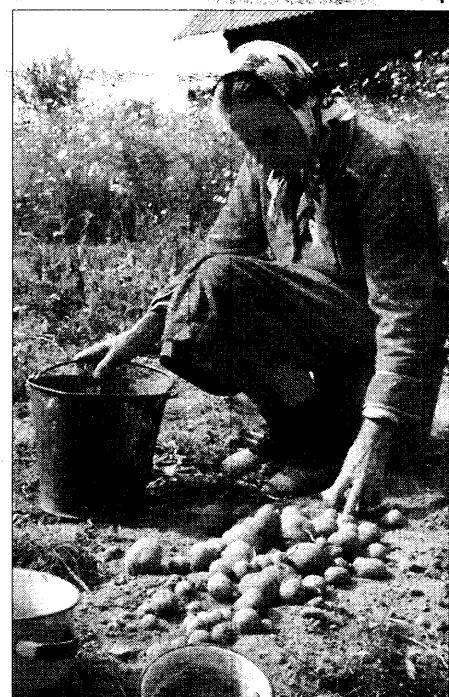
Першай спаткала пасля вайны свайго брата менавіта яна — Валянціна. Працавала ўжо ў Падсвіллі, калі Васіль вяртаўся на радзіму і па дарозе да бацькоў найперш заехаў да яе. Завёў сястру ў сталоўку, добра нарміў. Потым паехаў ў Бычкі. Была зіма, маразы, і, каб не Васілёў падарунак — вайсковыя боты, ёй прыйшлося б цяжка.

Цяпер да Бычкоў ходзіць — асфальт, гравейка, зноў асфальт. Мы ехалі сапраўднаю камандаю: апроч Валянціны быў Рыгор Барадулін ды яго ўнучка Дамініка. І яна, і я на радзіму Васіля Быкаў трапілі ўпершыню. Чамусыці падалося,

што вёска схіленая долу. Ніводнай сучаснай пабудовы. Не віно людзей. Сядзіба Быкаўых, як і тысячи вушацкіх сядзіб, без гаспадароў.

Сустрэлі Сымона Быкава — суседа і сябра Васіля — вёз на кані бульбу з поля. Пакуль гаварылі, яго жонка прынесла Барадуліну слоік сёлетніга меду. Потым Валянціна павяла нас да колішніх пачатковай школы. Цяпер у гэтай хаце живе цётка Тацяна — нявестка Быкаўых. Колькі гадоў таму памёр яе муж Мікалай — родны брат Васіля і Валянціны. У хаце, навідавоку, — партрэт маладога, яшчэ пры пагонах Быкава.

Анатоль Кляшчук
Фота аўтара



Сёлета Валянціна рана капала бульбу



Дарога да хаты

З суседам і сябрам Васіля Быкава Сымонам Быкаўым



Цётка Тацяна трymае
партрэт маладога Быкава

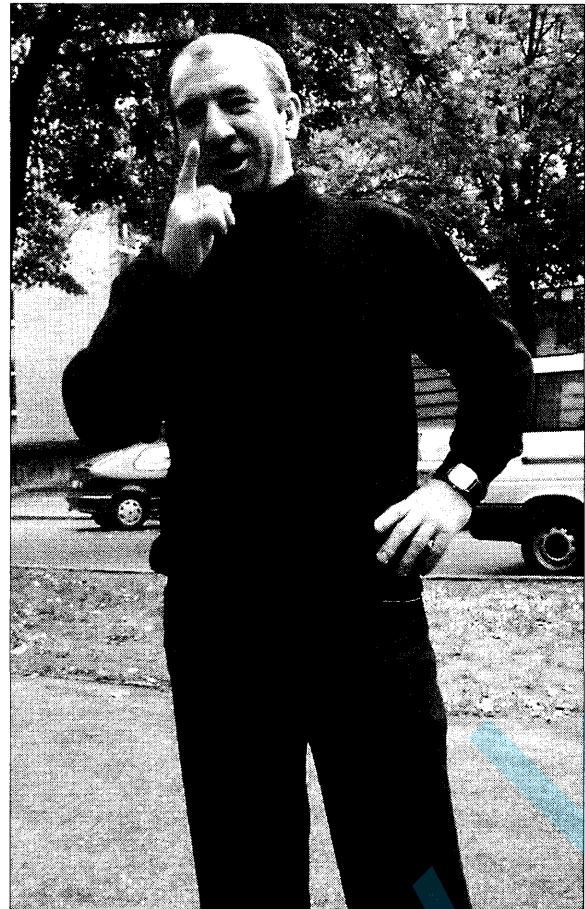


Калі б не прыйшоў я?

Жаданыне захаваць сябе штурхнула беларускую ўладу на нацыянальныя пазыцы. Збалянсаваная за восем гадоў систэма падзелу на "нашых" і "немцаў" раптам абрынулася: у дэмакратычным лягеры гучасца галасы ў падтрымку незалежніка Лукашэнкі, апазыцыйныя палітыкі хоцуць саюзу з Расеяй. Лукашэнка — геній моманту. Але ці ўсур'ёз і ці надоўга прыйшоў гэты момант? Ці можна верыць у патрыятычныя памікненыні ўлады, якія шматкароць засвядчыла сваю антыбеларускасць? Героі гэтага матэрыялу ня раз пыталіся пра гэта ў сябе. Яны — інтэлігенты-незалежнікі, што за апошнія месяцы перайшлі на працу ў дзяржаўныя мас-мэдія.

Леанід Галубовіч

Самы цікавы прыклад — Леанід Галубовіч. Колькі месяцаў



Леанід Галубовіч

Наталка Бабіна

Насуперак верасьнёўскай традыцыі, не з баразны, а з гары падзвімся на новую восень. Бо адсюль відаць на тое, што бачым звычайна.

Дзяячая Горка ля вёскі Дубрава, стромкая і высокая, проста як на Каўказе, — мэта нашага паходу. Мы прыйшлі сюды пешшу ў цэплай кампаніі, пакінуўшы машины адпачывальца на лецишчы. Дарога ляжала праз прыгажэнныя пагоркі і лугі, спаскуджаныя ўсходнісімі плястыковымі буталькамі, паўз малінічныя хутарцы пад дубамі, а потым праз вёску Дубрава: вул. Дыбоўская ("Заолія з сусветнай вядомасцю, нарадзіўся паблізу, на хутары Адамарын"), потым вул. Касцельная.

"Касцельная" прывяла да былога касцёлу: руіны, трагічныя ў сваёй величы, з калёнамі, што падпраюць неба, са старой-старой магілай ("...And... Paszkiewicz... zmarły... 1862...") і, як заўжды ў такіх месцах, з куپай лайна пасярэдзіне... Ля са-

таму ён гучна сышоў з "Крыніцы", пратэстуючы супраць утварэння холдынгу. А нядаўна падаўся працацаць у "ЛіМ", які ўваходзіць у той самы холдынг.

Л.Галубовіч мяркуе, што ягоны сыход з "Крыніцы" наўбыдзе дарэмным: "Сысыці адтуль я зъбіраўся даўно: творчаму чалавеку нельга доўга працацаць на адным месцы, атрымліваеца застой". А прыход у "ЛіМ" ён тлумачыць неабходнасцю працацаць на карысць Бацькаўшчыны ва ўсякіх умовах: "У мяне быў час падумыць — цэлых трох месяцы. Вядома, мяне можна вінаваціць у штрайбрэхерстве. Маўляў, ці варта было так шумець, сыходзячы, рабіць такія заявы... Але не прыйшоў бы я ў "ЛіМ" — прыйшоў бы які Іван бязродны. Хіба гэта было бы лепш? Треба захаваць Беларусь. Вось жа і пад камуністамі яна неяк існавала, хоць яны і ціснулі ўсяляк. Яна была тады, і таму мы і сёньня маем краіну".

Ці апошнія скандалы ў беларуска-расейскіх дачыненіях паўплывалі на выбар Л.Галубовіча? Ен кажа, што ўплыў быў, але не вырашальны: "Я заўжды вельмі высока ацэніваў Лукашэнку. Я сышоў з тэлевізіі, калі ён прыйшоў да ўлады. Но быў супраць ягоных нападак на нашыя сымбалі, на мову, на ўсё нацыянальнае. Але пасыля, як не атрымаўся ў яго "бліцкы", з паходам на крамлёўскую крэслу, Лукашэнка заняў

вельмі незалежніцкую позу. Не скажу, што беларускую, але — незалежніцкую. І як бы там ні было, ён бароніць нашу краіну, нашу незалежнасць. Ён вельмі самастойна паводзіцца ў размовах з Москвой. Ні Шушкевіч, ні Кебіч, ні нават Машэраў таго сабе не дазвалялі".

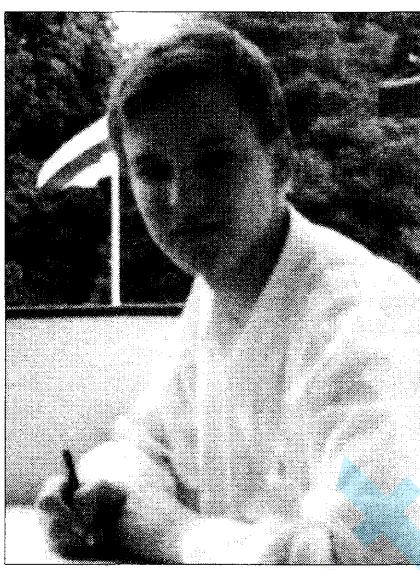
Віктар Корбут

Падобнымі палітычнымі матывамі тлумачыць свой прыход у "Советскую Беларуссию" і былы супрацоўнік рады "Рацыя" Віктар Корбут: "У нас ёсьць беларуская дзяржава. І ўсе мы мусім працацаць на яе ўмацаванні, на тое, каб яна і зонку, і ўнутры была беларускай".

Я спрабую выкладыць такі контэкст беларускай культуры, які нікто ў "Советской Белоруссии" не выкладаў. Во гэтая газэта мае наклад 300 тыс. асобнікаў і разыходзіцца па ўсёй Беларусі. У беларускай дзяржаве ўсё беларуское мусіць успрымамца нармальнай. І я бачу сваім заданнем зрабіць беларускую культуру нармальнай, звычайнай у вачох усіх грамадзянаў нашай краіны".

Людміла Рублеўская

Людміла Рублеўская на сталую працу ў "Советскую Белоруссию" не перайшла, хоць



Віктар Корбут

прапаноўвалі. Асноўнай прычынай зьяўлення ейных артыкулаў у "СБ" было безграшоўе: "Амаль паўгоду нам не плацілі заробкаў, і я вырашыла паўдзельнічаць у сумесным праекте "Советской Белоруссии" і "Российской газеты". Напісала агляд сучаснай беларускай літаратуры, і ён быў апублікаваны. Пасля гэтага мне прапанавалі весці рубрыку. Я не працую ні на стаўку, ні на кантракце — атрымліваў звычайнай ганарапары".

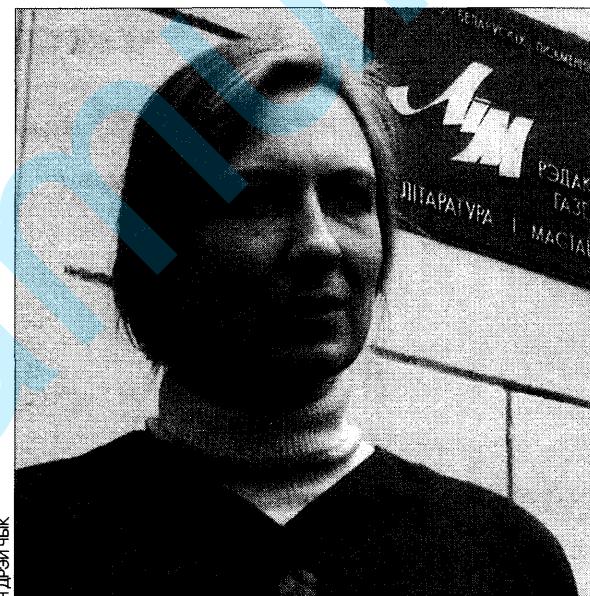
Л.Рублеўская лічыць сваё спрацоўніцтва з "Советской Белоруссиею" карысным для беларускай літаратуры: "Прата-ганды літаратуры павінна весціцца ў вялікіх маштабах. Так мы варымся ва ўласным саку, а "Советскую Белоруссию" чытаюць 500 тыс. беларусаў. І далёка ні ўсе з іх беларусафобы. Шырокі чытальня мала ведае пра беларускую літаратуру і беларускую. Я не лічу, што працу ў аднёснай газэце. Аднёсніць — у якім-небудзь "Славянском набате" альбо "Навінках". А "Советская Белоруссия" — салідная газэта, якая трymае прыстойны ўзровень".

Л.Галубовічу было прасцей за

Л.Рублеўскую і В.Корбута: ён

прыход у "ЛіМ" — пісьменніцкую газэту. Аднак наўрад ці ён будзе пачуваць сябе ўтульна — вось ужо яго вымусілі падпісацца пад звязой на адрес Васіля Быка. Але здавацца: "Буду пісаць як магу — глядзіш, і праб'ю гэты мур". Мур прабіць можна. Але ці можна прабіць бруд?

Аркадзь Шанскі



Людміла Рублеўская

Новая восень

глыбока пад зямлём?

Здаецца, не — курганоў са-праўды шмат, але відаць, што адны з іх ускрытыя і наноў на-сыпаныя археолягамі, а на іншых, відаць, папрацавалі мясцовых хлопцы. І я іх разумею. Баяюся, каб у мяне была рыдлёўка, я б таксама паддалася спакусе. Не, яны ня барбары. Барбары ня прыйдуць на Дзяячную Горку, бо нічога пра яе ня ведаюць.

Мясцовыя хлопцы — гэта не шта. З адным такім навучэнцам пачатковай школы лістуецца мая старэйшая дачка. Лісты з абодвух бакоў дастаўляюцца на роварах і хаваюцца пад адметным каменем пры дарозе. Перапіска вядзеца па-беларуску! Не, на гэтых хлопцаў сердаваць не выпадае, — думаю, калі мы вяртаемся вуліцай Каліноўскага. Выглядае яна ў Дубраве нашмат сымпатычней, чым аднайменная ўсталіцы.

А вечарам надыходзіць час

падумаша пра будзённае — і я бяруся марынаўца перцы. "Дурны той, хто яшчэ сам варыць сабе варэніне, — успамінаеца з Бёля. — Гальштэге зробіць гэта за цябе".

Найнікі Гальштэге за мяне гэтага зробіць. Помню, у Мамучы з "Бога дробных рэчаў" кансервы заўжды атрымваліся трошачкі саланішыя, чым трэба. Мае перцы будуць мець дасканалы смак — рэцепт правераны.

Дзеці ў самаробным шалашы надзіва зладжана сильваюць "Тры чарапахі" (Томця падцягвае кожнае апошніе слова радка), іх таты займаюцца шашлыком. Цяжніе, і праз дымную смуту ў небе настойліва, але з цяжкасцю пачынаюць пра-свіечваць зоркі Паллярнай за-дымам не відаць. Мы з саброўкай бярэмся за працу.

Рэцептам магу падзяліцца. Но-вая восень — не апошняя, а там, можа, яшчэ і зіма не апошняя. Прыдасца.

скай Беларуссии" беларушчыну. Во трэба пераадольваць нашае традыцыйнае соктанцтва".

Мяжа сумленья

Прыход у новае асяродзідзе вымагае ад герояў нашага расказу патлумачыць сваю пазыцыю ня толькі сабе, але і блізкім, а нават і чужым. Л.Рублеўская ўсьведамляе хісткасць сваёй пазыцыі: "Кожны сам вырашае, дзе знаходзіцца тая мяжа сумленья, якую нельга пераступіць. Я адчуваю, што знаходжуся блізка калі тае мяжы, але, відаць, яшчэ не пераступіла... Пакуль не прыйшла сюды, я нават не чытала "Советскую Белоруссию". Але цяпер магу сказаць, што тут вельмі высокі ўзровень журналістыкі. Нават з цэнзурай я тут пакуль не сутыкалася: ўсё, што напісала, было надрукавана. У першым аглядзе я згадала Славаміра Адамовіча — і гэта не было выкраслены".

Трэба знайсці сваю нішу і сумленна рабіць сваю справу. Я не раблю нешта адрознене ад таго, чым змаймілася раней, — праста ў мяне змаймілася аўдышоры". Больш спакойна глядзіць у вочы блізкім В.Корбут: "Усе мае сябры ўспрынялі мой выбар ста-ноўчы альбо спакойна. Меркаваны ж далёкіх знаёмых, а тым больш непрыяцеляў мяне не закранаюць. Я ведаю, што галоўнае — заставацца сумленным чалавекам і ня зраджваць сабому сабе і сваім прынцыпам. У рэдакцыі я размаўляю па-беларуску — усе гэта ўспрымама ўсімі маштабах. Так мы варымся ва ўласном саку, а "Советскую Белоруссию" чытаюць 500 тыс. беларусаў. І далёка ні ўсе з іх беларусафобы. Шырокі чытальня мала ведае пра беларускую літаратуру і беларускую. Я не лічу, што працу ў аднёснай газэце. Аднёсніць — у якім-небудзь "Славянском набате" альбо "Навінках". А "Советская Белоруссия" — салідная газэта, якая трymае прыстойны ўзровень".

Л.Галубовічу было прасцей за

Л.Рублеўскую і В.Корбута: ён

прыход у "ЛіМ" — пісьменніцкую газэту. Аднак наўрад ці ён будзе пачуваць сябе ўтульна — вось ужо яго вымусілі падпісацца пад звязой на адрес Васіля Быка. Але здавацца: "Буду пісаць як магу — глядзіш, і праб'ю гэты мур". Мур прабіць можна. Але ці можна прабіць бруд?

Аркадзь Шанскі

Перцы кансерваваныя

З кг перцаў (нячышчаных), 2 шклянкі вады, шклянка алею, шклянка 9-працэнтнага воцату, шклянка цукру, столовая лыжка солі, 6–8 лаўровых лістоў, 10–15 гарошынаў чорнага перцу.

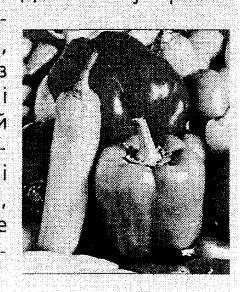
Перцы памыць, пачысціць, кожны разрэзаць на 4–5 частак.

У шырокі рондаль упіць ваду, масла, воцат, усыпіць цукар, соль, укінцуз лаўровае лісце і чорны перац. Давесці да кіпеніні.

Падрыхтаваныя перцы апусціць у рондаль і варыць, асьцяржна памешаючы, ня больш за 15–20 хвілін з момантам апускання.

Адразу пасыя гэтага расфасаваць разам з марынадам у невялічкія слоікі і закатаць.

Атрымліваецца 6 паўлітровых слоік. Прыватнай часці ў падцягаванье, разам з мыцьцем і стрылізацией слоік, займае гадзіну і 15 хвілін, калі праце аздзін чалавек.



Колькі зарабляюць спартоўцы

Прылюдныя скаргі трэнера Эдуарда Малафеева на малыя гроши (атрымлівае ён каля 50 тыс. даляраў у год) прыцягнулі ўвагу да яшчэ слаба асьветленай тэмы заробкаў у беларускім спорце.

Спартоўцы-каманднікі (футбалісты, баскетбалісты і г.д.) атрымліваюць гроши з бюджету краіны толькі падчас навучання ў спэцыялізаваных установах. Гэта стыпендыя крыху большая за студэнцкую, пражыцца на яе наўрад ці магчыма. Таму ўсе навыперацкі імкненца трапіць у якую-небудзь прафесійную каманду. Найбліжы ціпер зарабляюць хакеісты. Дзякуючы «модзе» на хакей, гэты від

спорту мае рэальную спонсарскую падтрымку. І наймацнейшыя каманды Беларусі, як менскі «Керамін» і «Гомель», могуць трывалы пры сабе якасных хакеісту, плацячы ім каля тысячы (а часам і болей) даляраў у месяц. У кожнага хакеіста індывідуальны контракт, і сумы контрактаў — таямніца, але сярэдняя — такая. У іншых клубах, адпаведна, меншыя. Спонсар магілёўскага хакеінага клубу — «Хімвалакно», менскага — завод па вытворчасці сантэхнікі «Керамін». Наваполацкі жыве за кошт «Паліміку», пражыцца на яе наўрад ці магчыма. Таму ўсе навыперацкі імкненца трапіць у якую-небудзь прафесійную каманду. Найбліжы ціпер зарабляюць хакеісты. Дзякуючы «модзе» на хакей, гэты від

трываюць клубы, што маюць настольных спонсараў. Так, «Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод» падтрымлівае «Славію», завод «Трансмаш» — «Дніпро-Трансмаш», «Дарыда» — аднайменную каманду, лідэра першага дывізіёну. А вось у віцебскім «Лякаматыве-96» на пачатку сезона заробак склаў 86 тыс. рублёў у месяц.

Наўпрост ад дзяржавы атрымліваюць гроши толькі хакеісты-футbalісты зборных, і то ў якасці прэзіяльных за поспехі.

Непасрэдна ж з бюджету краіны «цягнунуць» індывідуальнікі — узельнікі зборных па алімпійскіх відах спорту. Выплаты генныя завуцца алімпійскімі стыпендыямі, сумы залежыць ад колькасці здабытага спартоўцам каштоўнага мэталу і

прастыркнасці віду спорту ў краіне і ў сувече.

Так, стыпэндия гімнаста Івана Іванкова ў 2001 г. складала 1200 даляраў у месеці, а чатырохразовы чэмпіён сьвету па шашках Анатоль Ганцварг атрымліваў 300

даляраў. Усе іншыя сумы вагаюцца між гэтымі дэзвіюма. Астатнія гроши «на пражыццё» спартоўцы зарабляюць на разнастайных камэрцыйных «Гран-пры» (лёгкая атлетыка), этапах Кубку сьвету (лыжы, біятлон). Вельмі важна лічыцца перспектывным спартоўцам — мець надзею трапіць на бліжэйшай Алімпіядзе ў васьмёрку наўгародных.

Іншай цябе дзяржаваўца. А прафесійна займаца спортам за свае гроши немагчыма.

Аляксей Шыдлоўскі



Аляксандар Мядзведзь — трохразовы алімпійскі чэмпіён, шматразовы чэмпіён сьвету па барацьбе ў вольным стылі, прафесар. Магутная сіла прынесла яму сусветную вядомасць. Слаборніцтвы з удзелам Мядзведзя збиралі тысячи гледачоў, бо кожны яго выступ быў відовішчам. Дагэтуль Мядзведзь застаецца адным з самых папулярных беларусаў у сувече. Ягоныя студэнты часта кажуць у дэканаце, што згубілі залікоўку, каб захаваць на памяць аўтограф. У канцы 2000 г. Аляксандар Мядзведзь быў прызнаны спартоўцам стагодзідзя ў Беларусі. З 1959 г. ён ездзіў на міжнародныя слаборніцтвы, звозіў з усяго съвету мэдалі, кубкі ды проста сувеніры на памяць — для сябе і сям'і. Пра свае падарожжы Аляксандар Мядзведзь распавядае чытачам "НН".

Мядзведзевы падарожжы

«Нягледзячы на тое, што ўсе мае паездкі быті ў складзе зборнай, а пазней — праста афіцыйныя візыты, мне заўсёды ўдавалася паглядзець краіну, у якой я быў. Шмат разоў наведваў Японію. Першая паездка была ў 1960-м, потым у 1961-м, Алімпійскія гульні 1964-га. Тады нас вельмі ўразілі высакозныя хмарачосы. Такіх гіганцікіх пабудоў мы яшчэ ня бачылі. А таксама завод радыёэлектронікі. Нам падаравалі транзысторы, і мы былі страшніна задаволены. Гэта асаблівая краіна. Людзі ўразілі сваёй ветлівасцю і гасціннасцю. Ніколі ніводзін японец не павярнуўся да сябе съпінаю.

Кімано да пояса

Пасля трэніроўкі мы звычайна парыліся ў саўні, а потым ішлі вячэрніць. Для кожнага спартоўца ў нумары гатэлю былі падрыхтаваныя кімано. У яўлянцы, як я выглядаў, калі прыйшоў пасля лазні ў рэстарацыю, апрануўшы кімано, разлічанае на рост 155 см? Пры маіх двух мэтрах яно было сантымэтраў на трыццаць вышэй калена. Абслуга была ў шоку. Я сеў за нізенькі столік і ўвесі вечар спрабаваў прыкрыць ногі. А тут на маю бяду прынеслы шашлыкі, які мы самі павінны былі прыгатаваць. Так я і трymаў адно рукою шашлык, другое кімано нацягваў.

Тахці

Асаблівія адносіны ў мяне склаліся з Іранам. Там мне ледзяве не пакланяюцца. У 1960 г. я перамог іхнага знакамітага барца Тахці. Пасля гэтага паядніку ўся залі плакала. А нашу дэлегацыю назаўтра запрасілі на прэзідэнт да шаха. Славутага Тахці ўжо ніяма. Некаторыя кажуць, што скончыў жыццё самагубствам, а некаторыя — што забілі. Калі яго хавалі, некалькі заўся-

тараў забілі сябе калі магілі і былі пахаваны разам са сваімі кумірамі.

Мазалі ад съязя

З Пятром Машэравым быў на фэстывалі на Кубе. Запрасіў нас на афіцыйны прыём Фідель Кастро. На фэстывалі мне выпала несці съязя. Палатно было прымацавана да цяжкай мэталёвой трубы, і ад доўгага трymаў на руках нацер крывавыя мазалі.

Стрэльба на ланцу

У 1967-м ездзіў на Індый на чэмпіянат съвету. Шматлікі будыскія храмы, незвычайнай архітэктуры, насычаныя колеры... Індия зьдзіўляе і выклікае спачуванье: неверагодныя бацьці — побач з жабрацтвам. Ідзём па горадзе і бачым, як калі шыкоўнага будынку банку сціпі седзячы ахойнік, прывязаўшы да сябе ланцугом стрэльбу. Зайшлі пад мост, а там жывуць людзі — ежу сябе гатуюць, жанчына ў пакутах нараджае дзіця. Людзі купаюцца ў такой бруднай вадзе, што прости жаўжыцца. Наглядзеўшыся на ўсё гэта, перайшлі харчаўца ў пасольства. З Індыі я прывёз жонцы вельмі прыгожыя каліровыя пачеркі. А яшчэ купіў цеплы швэдар, які праз пару дзён расыпаўся, бо быў звязаны з няякінскімі нітак.

«Доктар! Доктар!»

У 1968 г. была Алімпіяды ў Мэхіка. Мэксіка — высакагорная краіна. На маё здароўе моцна ўплываў недахоп кіслороду. Некалькі разоў нават прытомнасць губляў. Працягваць барацьбу прымушала толькі сіла волі. У фінале, падчас паядніку з немцамі Дытрыхам, адбываўся непрыемны выпадак: у разгар бою чую хруст, а потым дзікі боль — палец выскочыў. Немец паказаў, каб я ішоў да доктара. А я, не сышодзячы з дывана,

сцяя зубы і паставіў палец на месца. У тым паядніку я перамог. Праз сорак сэкундай немец паваліўся на край дывана і закрычаў: «Доктар! Доктар!» Яго панесылі на руках. Свайм учынкам я дытрыха праста дабіў.

Рэвалюцыя як рэвалюцыя

Быў і ў Афрыцы — у Конга. Размымсяцілі нас у маёнтках, адкуль, відаць, часова прагналі заможных гаспадароў. І раптам пачалася страшніна страляніна. Нам загадалі легчы на падлогу. Свісталі кулі, ляцела шкло. Назаўтра ўсё сціхла. Такія «рэвалюцыі» там — частая зьява. Потым перавезлі нашу дэлегацыю бліжэй да акіяну, а грошай на гатэль не далі. Нам пранавалі пажыць пад адкрытым небам на тэрыторыі вайсковай базы, дзе праста загрызаюць маскіты.

У белых мядзведзяў

З паездак па Радзе запомнілася наведаныне Якуціі. Былі ў неялікім гарадку — у Беларусі вёскі ёсьце большыя. Выступілі ў спартовай залі, паказалі ім колькі прыёмаў, а потым пытаемся: «Дзе тут можна памыцца?» Нам паказалі вядро вады, нагрэтай з дапамогай электрарэакціяльніка. Вядро вады на ўсю каманду! Затое ў Якуціі сустрэў свайго «белага брата» — калі ездзіў да палірнікаў на лядзіну. Падышла мядзведзіца зь мядзведзяняткам. Я кінуў ёй бляшанку згуашчанага малака. Яна сціснула яе лапамі, дык тая луснула, бы яйка. Мядзведзіца аблізала салодка сама, а потым дала пакаштаваць свайму дзіцяці.

Запісала Валянчіна Лешка

16 верасьня Аляксандру Мядзведзю споўнілася 65 гадоў. Рэдакцыя «НН» далучаеца да віншаваніяў.

3 УСЁЙ КРАІНЫ

момант страйці прытомнасць. Некіроўная машына панеслася з гары да мосту цераз Дніпро. Аднак па шчаслівай выпадковасці зъянрнула ўбок. Праўда, на сваім шляху яна зблізіла мужчыну, які ехаў на ровары (дзякуючы ўдалай шматгадзіннай аперацыі яго жыццё ўратаванае).

Абрабавалі храм

Ужо трапіць раз за два гады існаваньня абраўаваная царква Раства Хрыстовага, што месціцца ля чыгуначнага вакзалу Воршы. Скрадзены грашовыя ахваліраваны ды ўрачыстае адзеніне

святара. Падазраюцца падлёткі — відаць, будучы «парафіяне» айца Аляксандра Харламава, галоўнага турэмнага святара Віцебскай ярхіі.

Віктар Лютынскі, Ворша

Выкладаюць па-расейску
Летасць гістарычны факультэт Гарадзенскага ўніверсітэту адчыніў беларускамоўную плынь. Сёлета ўжо два курсы маюць магчымасць вучыцца цалкам на роднай мове. Аднак многія выкладчыкі адміністраваць чытаць лекцыі па-беларуску. Кіраўніцтва факультэту ня

вельмі зважае на гэта, таму наўват на беларускамоўнай плыні практычна дамінует расейская мова выкладаньня.

Пра адносіны ж студэнтаў да «другой дзяржжаўнай» яскрава сьведчаць вынікі паступлення. Конкурс на беларускамоўную плынь склаў амаль 3 чалавекі на месца, у той час як на расейскумоўную быў недабор. Каб дакамплементаваць непапулярную групу, адміністрацыя амаль гвалтам перавяла дзясятак студэнтаў на плынь з расейскай мовай наўчаньня.

Зыміцер Аляшкевіч, Горадня

ФАКТЫ ТЫДНЯ

НА 9% МЕНЕЙ БУЛЬБЫ збяраліца сёлета калгасы. Яе сярэдні ўраджай будзе невысокі — 95—105 цэнтнераў з гектару.

67% ЭЛЕКТРЫЧНАСЦІ аплачваюць цяпер калгасы і саўгасы. У пачатку году гэты паказынік быў 30%.

3 ТЫС. ЛІФТАЎ (10% ад агульнай колькасці) у Беларусі працуяць ужо па 20—30 гадоў і таму небяспечны для карыстання. Камунальнікі ж мяніяюць штогод толькі па 100—150 ліфтаў. Кожны кашт 12—14 тыс. даляраў.

90% АҮДЫЁ-І ВІДЭАКАСЭТАЎ у Беларусі прадаецца без ліцензіі. У Нацыянальным цэнтры інтэлектуальнай уласнасці цівердзяць, што палова аўдыё- і відэамагніфонаў, якія прадаюцца на рынках, — таксама падробкі.

УЗАЕМАРАЗЛІКІ ГАТОЎКАЙ для прадпрыемстваў і індывідуальных прадпрымальнікаў адгэтуль абмежаваныя 50 базавымі велічынямі ў месяц (555 тыс. рублёў). Большыя сумы дазволена праводзіць толькі праз банкі. **ПЛОШЧА МЕНСКУ** ў найбліжэйшыя дзесяцігодзінь павялічыцца ў 1,6 разу. А колькасць насельнікаў, паводле генэральнага пляну раззвіцця, вырасце толькі на 10—15%. Менгарвыканкам тлумачыць: у сталіцы будуть будаваць кватэры большага мэтражу, а таксама пашыраць катэджную забудову.

АКЦЫЗЫ НА БЕНЗЫН і дызпалаў взынажаны ў Беларусі з 1 верасьня. Акцыз для АІ-95 складае 100 рубляў/т (раней 135 рубляў/т), АІ-92 — 90 рубляў/т (раней 120), А-76 — 70 рубляў/т (раней 95), дызпалаў — 40 рубляў/т (раней 60). У Рэспубліцы з студзеня 2003 г. акцызы на бензын падвысіцца на 45%.

ПРЫЗНАНЫ БАНКРУТАМ "Беларускі біржавы банк". Польская фірма "Аптымаль", якая мелася кантрольны пакет акцыяў "БББ" і заплаціць частку пазыкаў, адмовілася ад сваіх намеру.

114 ТРАКТАРОЎ МТЗ-82 агульным коштам 1,5 млрд. даляраў, якія хацелі вывезьці з Беларусі дзіве расейскія фірмы, былі канфіскаваныя паводле рашэння Гаспадарчага суду. Трактары перададзеныя сельскагаспадарчым прадпрыемствам.

14 ТЫС. КАЛОДЗЕЖАЎ Менскай вобласці забруджаныя нітратамі. Выкананые абласной праграмы забесьпячэння насельніцтва пітной водой будзе разглядацца на сесіі Менскага аблсовету дэпутатаў, якая пачненца 23 верасьня.

АБРАБАВАНЫ Камэрцыйны інстытут кіравання і прадпрымальніцтва ў Менску. Рабаўнікі вынеслі сэйф з дакументамі й грашымі, а таксама 15 систэмных блёкаў ад кампютараў.

"БЕЛІНТЭРЭКСПА" падпісаў пагадненіне аб супрацоўніцтве з ЗАТ "Ніжнегорадскі кірмаш": беларускі прадпрыемства цяпер зможуць удзельнічаць у выставах і кірмашах Паволжа.

У ТУРКМЭНИСТАНЕ адкрылася беларускае дыпламатычнае і консульскае прадстаўніцтва. Пасыль акрэдытаціі распачаў працу другі сакратар пасольства Зыміцер Кішкурна. Гэта 53-е прадстаўніцтва нашай краіны за мяжой.

2,1 КГ МАРЫХУАНЫ затрымалі 15 верасьня ў Лідзе супрацоўнікі раённага аддзялення "Ахова".

С.І., А.ІІІ.

Бітва за ўласнасць ФПБ

Працяг са старонкі 1.

А пасыль, калі ўзначаліў тое прадстаўніцтва, нібыта здаваў тэя мэтры ангельскай фірме, атрымліваючы немалы прыбыток. Былы кандыдат у прэзыдэнты пасыльвадзіў факт: "Гэта была абсолютна законная перадача. Мы не маглі плаціць унёскі, таму і перадалі памяшканыні — гэта нармальная". Цяжка сказаць, наколькі гэта нармальная — аддаваць беларускую ўласнасць за так, на лік пагашэння нейкіх узносіць, — казаў каментатар БТ 16 верасьня. — Няўко сяброўства ва Ўсегульнай канфэрэнцыі прафсаюзаў было жыцьцёвым неабходнае беларускім прафсаюзам? Ці, можа, нехта проста спрабаваў падрыхтаваць для сябе запасную намэнклатурную пасаду?"

Камень кінуты відавочна ў Ганчарыка. Таксама, як і абвінавачаны, што ён прадаў суну краму на вуліцы Мельнікайтэ па 20 даляраў за кв.м., хоць насамрэч мэтар каштавае там ня менш за 300 даляраў.

ФПБ працуе на закрытыцё менскага прадстаўніцтва УКП па

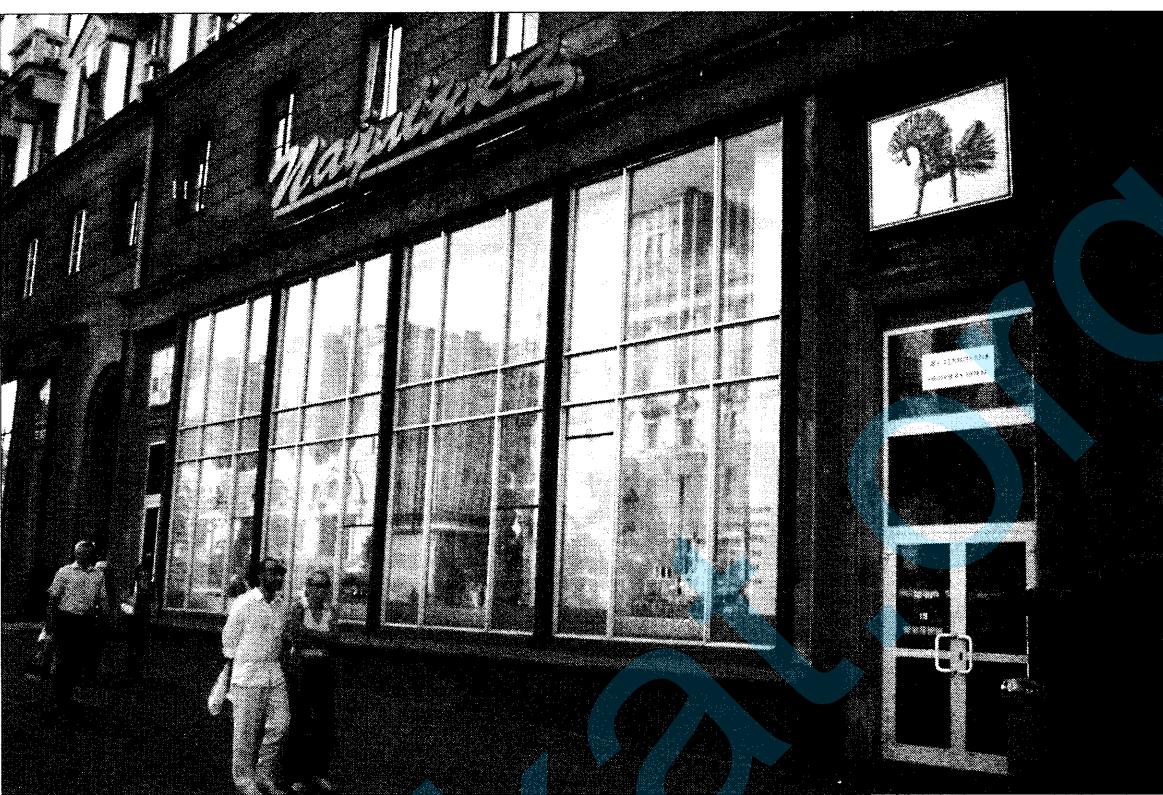
З УСЁЙ

У прынёманскім мястэчку Беліца актыўісты БНФ і ТБМ усталявалі сяміметровы дубовы крыж і каменны знак у памяць пра няроўны абарончы бой 1659 г. Тады тут, ля броду праўз Нёман, трохтысячнае рушаныне лідзкае шляхты стрымала наступ удзесяцёра большага расейскага войска.

Гараць лецішчы

Новы клопат з'явіўся ў пінчукоў. У пятніцу, 13 верасьня, пачаўся пажар на балоце, якое падыходзіць да лецішчай чальцоў садовага таварыства "Азёрнае". Ужо згарэў чарот, заняўся торф. Усе выходныя дачнікі капалі траншэй і пільнавалі, каб агонь не спаліў іх

"Паўлінка" можа зачыніцца



АНАТОЛЬ КІРЧУК

Вядомая ўсяму Менску сувенірная крама "Паўлінка", што на праспэкце Скарыны, можа хутка зьнікнуць. Памяшканье, якое яна займае, прыцягнула ўвагу Кіраўніцтва справамі прэзыдэнта. Прадавачкі нараокаюць, што менавіта таму на краму насыпалі пажарныя праверкі, загадвалі тэрмінова рабіць капітальныя рамонт (нягледзячы на тое, што апошні раз ён рабіўся ў другой палове 90-х), спрабавалі знайсці

парушэнні арэнднай дамовы... Урэшце, утрай падвысілі арэндную плату.

На сёняні "Паўлінка" — адзінай крамы ў цэнтры Менску, якая спэцыялізуецца на гандлі сувенірамі ў фольк-стылі: вырабамі з лёну, керамікі, дрэва. Да нядаўнага часу была яшчэ адмысловая крама "Сувэніры" на скрыжаванні вул. Валадарскага і Кірава. Аднак тая ў сувязі з рэканструкцыяй гатэлю "Сьвіс-

лач", зь якім яна суседнічала, вось ужо год як зачыненая.

Як паведамілі "НН" у канцэрне маастацкіх промыслau, у падпрадкаванні якога зь лютага знаходзіцца "Паўлінка", пакуль лёс крамы канчатковая ня вырашана: ейная супрацоўнікі спрабуюць адстаяць сваі месцы, звязаўшася да прэзыдэнта канцэрну і ў Кіраўніцтва спрavамі.

А.ІІІ.

ПАВЕДАМЛЕНИ

Ільготаў паменее

Плян рэформавання льготаў прапанавала Міністэрства працы. Паводле словаў міністаркі спн. Моравай, налета льготы могуць страйці сем'і ганаровых вэтзранаў і ўдзельнікаў вайны. Скарбніца і так званыя "правесійны" льготы. Ужо скасавана падатковая льгота для грамадзян, што карыстаюцца платнай мэдыцынай. Цяпер грошы, што выплачваюцца мэдычным установам за стацыянарнае лячэнне, уключаюцца ў суккупныя гадавыя прыбытак і аблкладаюцца падаходным падаткам.

С.І.

Абнаўленыне птушкафабрыкі

Віцэ-прем'ер Анатоль Ціюноў узначаліць штаб па рэканструкцыі і тэхнічным пераабсталіванні менскай птушкафабрыкі імя Крупскай. Абнаўленыне, якое абыдзенца ў 4 млрд. рублёў, выдзеленых з дзяржаўнага і мясцовага бюджetu, павінна скончыцца да 1 верасьня 2003 г. Назва і пасыль рэканструкцыі застанецца ранейшая.

Мабілы ад "Белсэлу"

Сетку мабільнай лічбавай сувязі наўнайшага стандарту cdma2000 дазволіла ствараць СП "Белсэл"

рынку. Усе новыя пабудовы, трапні называюць "стойлам", будуть належаць ГУП "Каапрынак". Гандляры абураюцца, кажуць, што такія канцэныры ў Польшчы значна танінейшыя.

Васіль Мацкевіч, Пінск

Strel u akno

А 6-и раніц 9 віераўніці ў акно kvatery pa vui Kamarova ў Baranavičach niechta streliū. Byū paranieny 30-hadovy haspadar, jało špitalizovali. Milicyjanty vyšvialajuć, chto, z čaho i čamu placiū.

Ruslan Raviaka, Baranavičy

Міністэрства сувязі. Ад GSM гэты стандарт розыгіца значна ніжэйшым узроўнем шкоднага электромагнітнага выпрамяненія.

Фуры будуць чыстыя

58 аўтамацічных комплексаў для грузавых аўтамабіляў з'яўляюцца на кальцавой дарозе вакол Менску і на асноўных уездах у горад. Система распрацаваная на замову Менгарвыканкаму. Першыя чарга будаўніцтва мусіць скончыцца да 2005 г., другая — да 2010 г.

А.ІІІ.

Дзе варта быць Да Агінскага на радзіму



Усім прыхільнікам творчасці Міхала Клеафаса Агінскага, аматарам шляхецаў старасъвечыны ды ахвотным прабавіць выхады ў добрый беларускай кампаніі варта 22 верасьня аптынуцца ў Залесьсі (Смургонічына), дзе будзе съвяткавацца 237-ы дзень народнай кампазытары. У праграме — традыцыйныя "Пошуки Бэльвэдэра" — такое сабе спаборніцтва па спартова-літаратурным арэстраванні на тэрыторыі маёнтку Агінскіх, тэатралізаваная гульня ў клясыку "Паўночна-западнай колы", бардаўскі канцэрт і, вядома ж, паліянэз.

Трапіць у Залесьсе можна цягніком Менск-Вільня, які выпраўляеца ў Менску ў 6.35. Квіток да Залесьсе ў агульным вагоне каштавае 2900 рублёў, у купэным — на троі тысячы болей. Ты, каму віленскі цягнік падасці задагам, могуць за пайтры тысячы дзеяцца элекрычкай да Маладечна (зь Менску яна адхідзіць у 6.41), а адтуль дызэлем Маладечна-Гудагай — да Залесьсе. Квіток, не зважаючы на перасадкі, можна ўзяць адразу ў Менску. Трапішь у Залесьсе, шыбуйце прости да сядзібы, там яе вам кожны пакажа. З сабою везьмече лусту — падсілкаўца і, вядома, добры настрой.

Алесь Пашкевіч: “Ня бачу падставаў баяцца”

“НН”: Колькі ўсё ж будзе зъездаў Саюзу пісьменьнікаў — два розныя ці адзін агульны?

Алесь Пашкевіч: Сёньня ўсё, у тым ліку і Рада Саюзу, кажуць адназначна: зъезд будзе адзін. У адзін дзеян, у адзін час, у адным месцы — у Доме літаратара. А каб не было драбленыя на “нашых” і “вашых”, я прапанаваў нават прынайм на паседжаныі камісіі пастанову: забараніць сбарам Саюзу пісьменьнікаў ужываць словазлучэнны “раскол Саюзу” ці “развал Саюзу”.

“НН”: Ніл Гілевіч у “Народнай волі” напісаў, што такій бяды ад гэтага расколу. Хай бы сабе было некалькі пісьменьніцкіх арганізацый, абы творы добрыя пісаліся.

А.П.: Паводле статуту, ствараць аб'яднаныі дазволена і ў межах Саюзу (так, ёсьць суполка марыністаў). Саюз павінен застацца адзін. Не такая багатая Беларусь, каб у ёй быті дзве гэткія арганізацыі. У сёньняшніх эканамічных умовах паасобку жыць будзе цяжкай.

“НН”: Але ж супрацьстаянне паміж дэмакратычнай і праўладнай настроенымі творцамі ў пісьменьніцкай арганізацыі апошнім часам авансіравалася.

А.П.: У Саюзе пісьменьнікаў

24 верасьня ў Доме літаратара мае адбыцца зъезд Саюзу пісьменьнікаў. Зъезд, арганізаваны альтэрнатыўным аргкамітэтам на чале з Гніламёдальным, Мятліцкім, Праўдзінным, ня выключана, можа сабрацца ўжо 19-га. Месцам ягонага правядзення называюць Купалаўскі тэатар. Кандыдат ад “дэмакратаў” — Алесь Пашкевіч, ад “дзяржаўнікаў” — Анатоль Бутэвіч. На пасаду прэтэндуе таксама галоўны рэдактар часопісу “Полымя” Мікола Мятліцкі. Ня выключана, што на самім зъездзе могуць узьнікнуць і іншыя кандыдатуры. “НН” дае слова кандыдатам.

сабраліся людзі розных перакананьняў. Аднак у нас ёсьць магчымасць згрупавацца паводле не палітычных ці ідэйных, а — мастацкіх перакананьняў. Бо Саюз пісьменьнікаў — творчая арганізацыя.

“НН”: Ці не імкнунца ўлады раскалоць СП, як гэта зрабілі з Саюзам мастакоў, Саюзам тэатральных дзеяччў?

А.П.: Наадварот, падчас працы камісіі сябрам Рады была даведзеная думка ўладаў, што Саюз павінен быць адзін. Тэлефанаўваныні, якія даходзілі ад кіраўніцтва, былі ў гэтym аднадушным.

Паралеляў з 30-мі гадамі тут быць ня можа. Тады гвалтам было спыненае існаванье іншых літаратурных аб'яднаньняў і створаны адзін Саюз. Сёньня можна засноўваць самастойна творчыя аб'яднаньні. І яны ёсьць — Таварыства вольных літаратараў, напрыклад. Таму пакуль я ня бачу падставаў баяцца ціску з боку ўладаў.

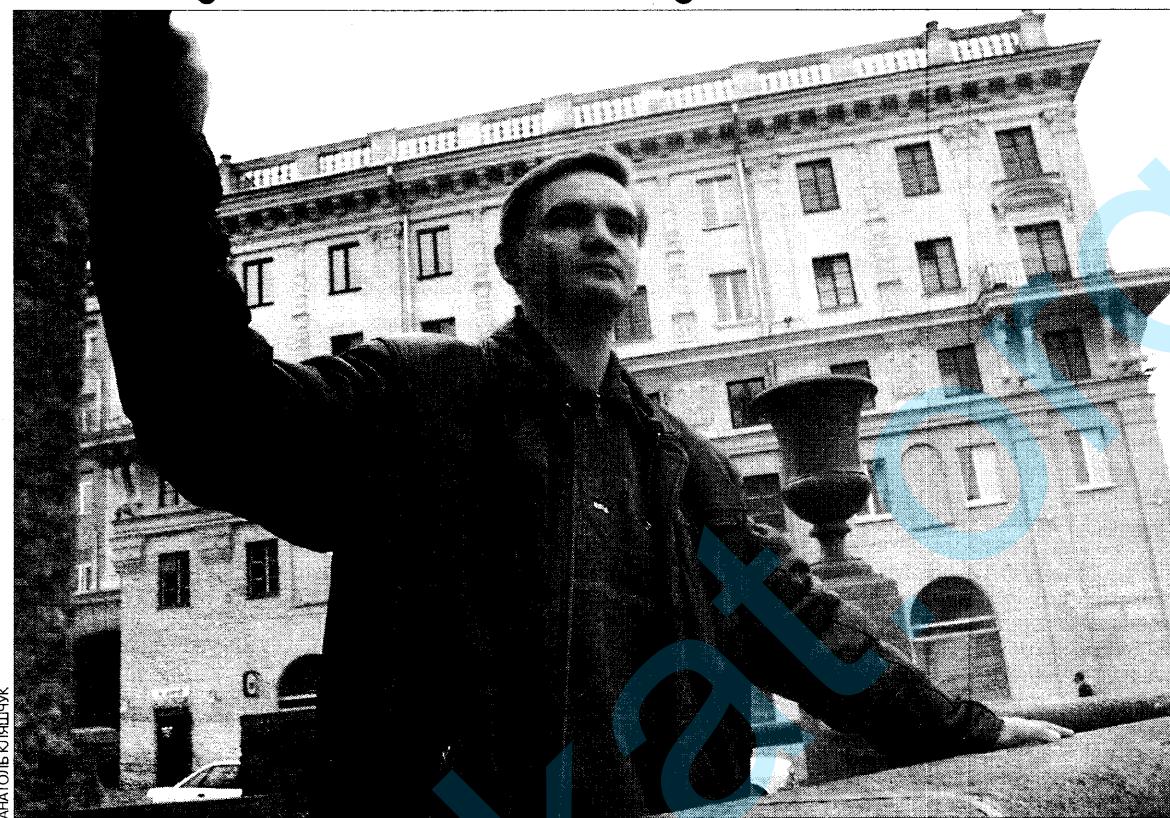
“НН”: На зъездзе мусіць быць абраны новы старшыня Саюзу. Чые кандыдатуры аб'яўваюцца?

А.П.: Наконт канкрэтных пэрсаналій у камісіі пакуль гаворкі не было. Цяпер вядуцца перамовы з людзьмі, якія будуць выступаць на зъездзе. Камісія распрацоўвае ўсё неабходныя дакументы і выносіць іх на Раду, заплянаваную на 23 верасьня. Гэта паседжаныне будзе своеасаблівым міні-зъездам: там шмат што будзе вырашана.

“НН”: Ці праўда, што кандыдатам ад дэмакратычнага крыла пісьменьніцкай арганізацыі будзе Алесь Пашкевіч?

А.П.: Я на сябе адказнасці за гэтыя чуткі не вазьму. Я раблю чарнавую працу па падрыхтоўцы зъезду. Дзеяздольным зрабіць Саюз пісьменьнікаў можа толькі каманда людзей, якія будуць апантана працеваць на карысць арганізацыі, а не адзін старшыня.

“НН”: Ці не зарана 30-гадова-



Анатоль Кавчук

му пісьменьніку ўзначальваць Саюз?

А.П.: Перакананы, што ў Рады СБП хопіць разважнасці ў гэтым разобрацца.

“НН”: А хто мог бы ўвайсці ў каманду?

А.П.: Я не ўпаўнаважаны называць пэрсаналіі, бо яшчэ толькі пачалася работа зъ людзьмі — вядуцца гаворкі, агітацыя... На мясе асабістую думку, такой камандай мусіць стаць пакаленне трыццаці—саракагадовых творцаў, якія прыслухоўваюцца да думкі літаратурных асакалаў.

“НН”: Якіх рысаў не стае Саюзу пісьменьнікаў як арганізацыі? Чаму ён пачаў развальвацца?

А.П.: Варта казаць не пра развал, а пра застой. Пакуль што Саюз — адна арганізацыя... І зъезд павінен даць адказ, што рабіць, каб надалей не рассы-

пацца. І каб быць карысным Беларусі, якія патасна гэта гучыць. Няхай ўсё вырашыць мудрая большасць.

“НН”: Хто будзе асноўным дакладнікам?

А.П.: Пакуль яшчэ не з усімі кандыдатамі прыйшли перамовы. Мы дамаўляемся з Янкам Брылём, Нілам Гілевічам, Уладзімерам Гніламёдальным, Генадзем Бураўкінам.

“НН”: Прыхільнікі аргкамітэту, нібыта, зъбіраюцца вылучыць сваю кандыдатуру на старшыню Саюзу — кампрамісную фігуру, якая задаволіла б большасць. Ці ёсьць у дэмакратычных колаў свая тактыка на гэтыя выпадак?

А.П.: Да тое яна і тактыка, каб пра яе не казаць.

“НН”: У які бок павінен зъмяніцца СП?

А.П.: Здаецца, сама роля Саюзу ва ўсіх трошку перабольшаная.

Створаны ў 30-х гадах XX ст., ён тады карыстаўся велизарным аўтарытэтам. Але жыцьцё зъмянілася. На сёньня роля і функцыя Саюзу беларускіх пісьменьнікаў мне бачыцца больш сцілай — “прафсаюз”, які падтрымлівае і абараняе сваіх сяброў, прафэсійную арганізацыю, якая рэпрэзэнтуе нацыянальную літаратуру ў краіне і па-за межамі.

“НН”: Але прафсаюз ня мусіць прэтэндаваць на дзяржаўную падтрымку.

А.П.: “Прафсаюз” — у двухосьці. Падтрымка культуры — дзяржаўная справа. На пачатку мінілага стагодзьдзя дзяржаву Беларусь стваралі менавіта літаратары: Вацлаў Ластоўскі, Антон Луцкевіч, Кацустэ Езавітаў, Цішка Гартыны... І сёньня літаратура й культура павінны заставацца дзяржаўной справай.

Гутарыў Адам Воршыч

Анатоль Бутэвіч: Маладыя могуць нарабіць памылак

“НН”: Наколькі сур’ёзна пагроза расколу пісьменьніцкай арганізацыі?

А.Б.: Яшчэ перад мінулым зъездам ішла пагалоска пра хуткі раскол Саюзу. Цяпер тое ж гаворцаць. Я спадзяюся, што розум возьме верх і расколу не адбудзеца, бо ад яго няма ніякай карысці. Чытчам патрэб-

ная літаратура. А якім саюзам будзе стварацца — для чытчара ня мае нікага значэння. Дык шум вакол зъезду — толькі ў самім пісьменьніцкім асяродзьдзі. А на грамадзкасціць эта значна ўплыву не аказвае.

Калі б сёньня аднавіць ранейшы статус Саюзу, можна было бы вырашыць некалькі проблемаў. Першая — увага да пісьменьнікаў, якія часта апынаюцца самнасам з сваімі бедамі і проблемамі. Другая — увага да спадчыны: літаратура ня з нас пачалася і на іамі скончыцца. Трэцяя — большшая ўвага да моладзі.

“НН”: Якім мусіць быць новы старшыня Саюзу?

А.Б.: Арганізацыяй здолным і чулым да пісьменьніцкіх проблем. Каб выбрацца з кризысу, неабходна спакойная, удумлівая, цягавітая праца па ўсіх напрамках: матэрыяльных, арганізацыйных, аднаўленчых. І неабходна вярнуцца сябрам Саюзу павагу да арганізацыі як такой.

У савецкі час Саюз пісьменьнікаў супрацоўнічаў з Міністэрствам адукацыі, напрыклад, пры падрыхтоўцы падручнікаў, і карысць ад гэтага была абодвум бакам.

“НН”: Але ў савецкі час гэта была амаль дзяржаўная арганізацыя, а сёньня — грамадзкая...

А.Б.: Падтрымка творчых саюзаў існавала ня толькі ў савецкай дзяржаве, яна і цяпер існуе ў розных краінах, зъянліся толькі формы гэтыя падтрымкі.

Каб Саюз меў сваю маёмастць, шмат якія фінансавыя праблемы вырашаліся б прысцесці.

На сёньня мне здаецца рэальная выкананье нейкіх праграм, як гэта робіцца за мяжой, — напрыклад, праграма падтрымкі таленавітай літаратуранай моладзі (дапамагчы ў выданні кнігі) ці сэмінар перакладчыкаў беларускай літаратуры на іншыя мовы.

“НН”: Для пісьменьніка вельмі важна друкавацца. Стварэнне выдавецтва холдынгу “Літаратура і мастацтва” прывяло да таго, што частка пісьменьнікаў забрала адтуль свае творы, а частцы было проста забаронена друкавацца.

А.Б.: Не хачу быць судзьдзём — час рассудзіць усіх. Сёньня, як бы хто ні хаче, рэальная ўвесыці забарону на друкаванье таго ці іншага пісьменьніка немагчыма. Нават калі нехта ня здолее надрукавацца ў Беларусі (у што я ня веру), дык надрукунецца там, дзе прымуць ягоныя творы.

Цягавітасць з друкам існуеце не ў адной Беларусі. Кніга заўжд-

ды была таварам, але сёньня яна стала таварам камэрцыйным. І трэба навучыцца існаваць у тых умовах.

“НН”: Ці чулі, што Вашую кандыдатуру зъбіраюцца прапаноўваць на зъездзе на старшыню Саюзу пісьменьнікаў?

А.Б.: Вядома, чуў, я ж не глухі. Аднак выбар — прэрагатыва зъезду. Маю кандыдатуру прапаноўвалі на папярэднім зъездзе — я тады адмовіўся: лічыў, што патрэбна фігура больш грунтоўная, больш аўтарытэтная. Ну, а на сёньня моіх адміністрацыйных фігура патрэбна. Неабходна разумнае паяднанье досьведу і маладосці. Я б не давяраў адназначна ні аднаму, ні другому. Толькі досьвед — значыць, мы пахаваем будучынью, толькі маладосьць — можна нарабіць памылак. Калі маладыя “паварацца” ўжо крху ў гэтым, дык можна ім давярацца стырно.

“НН”: Ці я сорамна Вам было працеваць ва ўрадных структурах пасля “моўнага” рафэрэндуму?

А.Б.: Працеваць на Беларускіх касціцікі і нікому не павінна быць сорамна. Хіба ж трэба было сисціці і не працеваць?

Размаўляў Аркадэй Шанскі



Анатоль Бутэвіч

Вольга Бабкова

Ад нашага Дому да Замкавага лесу блізу трох кілямэтраў. За ягоным зялёным калючым канцам амаль адразу пачынаўся гушчар, памятны хіба сунічай палянай з гарачымі, бы кроў, духмянымі ягадамі. Да Дому мы вазілі іх бітонамі, на старым матацыкле зь люлькай — па крыхих утравелых дарожках. Той, хто сядзеў у люльцы, пад брызантам ратаваў твар ад учпістых галінаў. Сунічны водар перрабіаў пах бэнзыну, бітоны цеснымі бакамі церліся аб ногі ў цёмнай і хісткай прасторы.

Нехта на свае вочы бачыў у лесе старыя руіны, гнілыя бярвёны, шурпатую цэглу, што засталіся ад Замку. Там лес паўстаў на краяглідзе маўклівай і вабнай таямніцай з прысмакам жудасці. Гэтая жудасць запаўзала пад коўдру познім летнімі вечарамі зь вялікага саду, што атачаў Дом з трох бакоў і здаваўся ўначы часткай Замкавага лесу.

Раніца ўсё перайначвала. Святло лілося праз вокны, і нават у дажджысты панядзелак паветра ў пакой было сьветла-жамчужным. Дом стаяў на ўзвышшы, ад весніц да яго треба было падыміцца па стромкай пясчанай съцежкы. Дом меў два ўваходы. З галоўнага быў відаць гарод, аборы, плот, за якім пачыналіся лісыя і калматыя пагоркі, жоўтамяленыя няроўна раскressленыя лугі і палі з цёмнымі грэбенемі Замкавага лесу ўдалечыні. Упершыню на гэтым ўзвышшы прыйшло зьдзіўленне ад невырашальнага несупадзенія акругласці Зямлі зь яе простымі дарогамі і вугламі. Хто намотвае на Зямлю шляхі-дарогі, бы тоўстыя вяроўкі на мяч? Што чакае за той кропкай на краяглідзе, да якой немажліва дайсці, бо яна ўвесь час аддаляецца? Чаму ніхто ня валіца ў тартарары, калі ўсё ж перасягае ту юропку?.. Чым меншы ты ад зямлі, тым больш пачуваешся Гулівэрам.

Другія дэзверы Дому выходзілі ў сад. Высокія драўляныя сходы з парэнчынамі скрадвалі вышынню мураванага фундамента і быў досыць шырокі. Па іх можна было падыміцца ўтраіх поруч, зручна сядзець ўсёй сям'ёй цёплымі летнімі вечарамі. Лесьвічныя дошкі бывалі цёплыя ад сонца, мокрыя ад дажджу, увесень іх засыпала лісьцем і ягадамі арабіна, пасаджаная яшчэ рукамі гаспадара — майго дзеда Паўла. З другога боку ганку рос агромнікі, шыкоўны куст бэзу. Калі ён цвіў, дык нагадваў гіганцкі букет велікана ці застылы ў паветры выбух, што ахінуў увесь сад літэўским густым водарам, асабліва моцнымі пасылькамі дажджу.

Ля сходаў пад крапажом стаяла бочка. Вада ў ёй была заўсёды цёмная, зялённая, а на дне, казаў брат, жылі вялізныя бліскучыя жукі-плынунцы. Нікая ў сьвеце сіла не магла б прымусіць мяне засунуць туды палец. У той самай бочцы сядзелі злодзелы ў Росі ракі — пакуль не зашчамілі клюшнімі кагосьці з малых. Пасыль было дзіўна бачыць ракаў у глыбокай талерцы, пачыранавельных, разварыстых, дымных.

У садзе і гародзе было беззліч кветак. Памятаю агромністывыя кусты зьдзічлай ружы, у прысені якіх цвілі канвалі, мора маргарытак уздоўж съцежак, гарошак, бярозка, матылькі, астры, сланечнікі. І, вядома, мальвы. Мінаў час адных кветак, надыходзіў час іншых. Ад пачатку вясны да самых халадоў блізкая іх прысутніць дарыла адчуваўнанне сьвяты.

У садзе ў засені дрэваў і гус-

Ракавінка з днішча
Дзедавага калодзежа,
Дзе тваё мора?



Калі хаты дзед і бабуля (на зэдліку справа). Ваўкавыск, канец 1920-х.

тих кустоў панаваў змрок. У ім быў амаль нечапаныя мясціны, дзе можна было хавацца і рабіць таемныя шалашы. Там расцілі зручныя яблыні, на якіх добра гойдаўся прывязаны гамак, але самым улюбёным месцам была белая альтанка з круглым столікам пасярэдзіне. Яе змайстраўваў мой другі дзед Шура, рамантык-адвакат, грыбнік і папяроснік. Яна была вельмі лёгкая, амаль паветраная, зылепленая з тонкіх рэек. Альтанка не ратавала ад дажджу, але тады гэта было хутчэй яе вартасцю, чым хібай. Набегаўшыся па паверхні падніялі жменю спарадных марскіх ракавінак! Гэта сталася падзеяй. Ракавінкі склалі ў

ней жывой паверхні...

Апроч курэй зь пеўнем, іншых свойскіх жывёлаў у дверы ля Дому не было. Малако нам, малым гараджанам, прыносіў суседзкі хлопчык Міша Турлай, які з малых гадоў пасыўні кароў. Ён штодня гнаў чорна-белых рагуляў паўз наш дом па вуліцы, трываючы ў адной руці дубчык, а ў другой — тостую книгу. Нашая брукаваная Віленская пасылья ранишнія і вечаровага праходу статку ажно дымілася ад каровіных бліноў, а мы, съмеючыся, раўлі: «Асьцярожна! Замінавана!» Здзенца, я падабалася летуеннаму хлопчыку з малаком і таму крыху саромелася, калі ён прыходзіў зранку ў наш Дом, а я была яшчэ ў ложку і праз шчыліну ў дэзвярах разглядала ягоныя худзенікі босыя ногі ў сандалях і пушыстыя, вельмі вельмі густыя вейкі вакол цёмных вачэй. Зь Мішам лёс зьвёў мяне ў Менску. Ён даваў мне, студэнты першага курсу, слухаць рэдкія кружэлкі з джазам, чытаць Фэйтхтангера, звадзіў на «Сталкера». Ягонае малочнае апякунства вырасла ў апякунства іншага кшталту.

У Доме мы амаль не гулялі, хіба я раскладалася на цёплых дошках ганку са сваімі лялькамі. Часцей наслідзіся па дверы і за ягонымі межамі. Гэтак аднойчы стрыечная сістра Люда, шукаючы, дзе зьнеслася курыца, знайшла на вышынках у саломе скрынку з-пад «Птушынага малака». Радасць была нядоўгай: у скрыні ляжаў братай драўляны самапал з кулькамі, а побач выхіпала цэлы арэзаны драўляны зброй нашых суседзяў. Затое на бульбінам полі мы знайшли сапраўдную лімонку без запалу. Пераспрачаліся, адбіраючы яе адно ў аднаго, пакуль хтосьці на кінуў гаранту зноўку ў поле. Колькі потым хлопцы ні шукалі, выготпаючы грады, — не знойшлі. Яшчэ мы любілі паліць вогнішча ля поля і смажыць на ім жытнёвыя съцежкы каласы. Якія смачныя быў цвёрдый ядзеркі, якім духам пахла потым нашая воратка і валасы!

Водар — асаблівая тэма. Аднойчы ў Менску, пераходзячы вуліцу на сувіялафор, я зьбігніхана спынілася. Пахла нечым

такім, чаму не было тлумачэнья. Пахла дзяцінствам. Гэта вельмі тонкі водар, ён мае беззліч адценняў. Водар паветра раннія вясны з адчыненай форкткі хмарачосу, гарачай ад сонца кветкі шыпшины, цэлага пылу на паддашку, зваранай у лупінах бульбы, пах півоніяў і ванільнага цукру.

...У Доме было чатыры пакой і вялізная кухня, палову якой займала печ. Пад чатыры куты Дому, заляваючы фундамент, дзед Павал паклаў па польскім злотым — пра гэта распавядала бабуля Клава. Колькі разоў, прыгадваючы гэта, уяўляла наш вялікі Дом на столыкі моцна ўгрунтуваным у зямлю, колькі прымагнічаным залатым бляскам, што нябачна трывае яе моцай зачарованага скарбу. Другой дамінантай пасыля печы ў кухні быў круглы стол. Абнаўляліся буфэт, крэслы, шпальеры. А стол заставаўся ранейшы — моцны, дубовы, круглы. Памятаю, як на ім стаялі місікі зь перабранымі суніцамі. Якія яны былі духмяныя! Печчу карысталіся нячаста. Хіба на съвяты. Каб падрыхтаваць яе да выпечкі прагаў, з'верху здымалі беззліч рэчаў: старыя кожухи, вязанкі сухіх грыбоў, венікі, зёлкі ў палатняных торбачках, пустыя валізы. Дух натопленай печы і булаг поўнілі дом да самых вышак. Гэта быў дух съвяты, дух Жыцця.

У пакой бабы Клавы і дзеда Шуры жыць не спынялася нават у адсутнасці гаспадароў. Забегшы ў яго аднойчы сярод съляпога ліпенскага дня, каб штосці запытала, я, ня ўбачыўшы нікога, супыніла свой лёт і зь цікаўнасцю пачала ўзірацца і ўслухоўвацца. У цішыні, якую парушала адно зумкненне мухі, на мяне ўважліва паглядалі розныя, зусім не падобныя адна да адной асобы. То былі брулоўская вершніца на кані са сваёй ружковай дачкай, каламаты Пан у вядзімарскім съвяtle месяца і Лебедзь з раўнюткім праборам у чорных вала сах, вусаты пан Пілсудзкі, а таксама антычныя і біблійныя героі на каляровых і чорна-белых аркушах, ахайна выразаных зь нейкіх часопісаў. У пакой моцна пахала табакай і трошку мазямі ад раматусу. Тут пахла прысутнасцю маіх бабулі і дзеда, якіх насамрэч цяпер не было, — дзед пілаваў дровы, бабуля пайшла на гарод па «салеру і пору». З авалнага партрэту на мяне паглядаў мой нязнаны і таямнічы родны дзед Павал Леанович. Ён пабудаваў гэты Дом і менавіта адсюль 14 жніўня 1944 году яго павялі ў Ваўкавыскую турму, адкуль цягніком выслалі ў Магадан. Ен працаўваў на пошце, быў настаўнікам беларускіх мовы, гаварыў трывае мовамі, маляваў. Ягоныя малюнкі, пераважна партрэты людзей, накіданыя алоўкам і пяром, прыходні, што з'явіліся тым жніўнікам днём, панеслы з сабой. Засталося адно некалькі рамантычных малюнкаў, пісаных алеем. Маці прыгадвае, як пабегла ў гарод наўраца памідораў, каб дапамагчы сваёй матулі сабраць дзеда.

У дзеда Павала Леановича быў засені дрэваў і гусакі, якіх не было, — дзед пілаваў дровы, бабуля пайшла на гарод па «салеру і пору». З авалнага партрэту на мяне паглядаў мой нязнаны і таямнічы родны дзед Павал Леанович. Ён пабудаваў гэты Дом і менавіта адсюль 14 жніўня 1944 году яго павялі ў Ваўкавыскую турму, адкуль цягніком выслалі ў Магадан. Ен працаўваў на пошце, быў настаўнікам беларускіх мовы, гаварыў трывае мовамі, маляваў. Ягоныя малюнкі, пераважна партрэты людзей, накіданыя алоўкам і пяром, прыходні, што з'явіліся тым жніўнікам днём, панеслы з сабой. Засталося адно некалькі рамантычных малюнкаў, пісаных алеем. Маці прыгадвае, як пабегла ў гарод наўраца памідораў, каб дапамагчы сваёй матулі сабраць дзеда.

Прыгадваючы залатоўкі, уяўляла наш вялікі Дом на столыкі моцна ўгрунтуваным у зямлю, колькі прымагнічаным залатым бляском, што нябачна трывае яе моцай зачарованага скарбу.

лайкі дый адчувалі сябе як на чоўне падчас гайданкі. Сад патанаў у шамацены, штармавымі хвалімі налятаў на дах кроўльны шрот дажджу. Ня памятаю, каб у тых часы не пададзіся яшчэ рукамі гаспадара — майго дзеда Паўла. З другога боку ганку рос агромнікі, шыкоўны куст бэзу. Калі ён цвіў, дык нагадваў гіганцкі букет велікана ці застылы ў паветры выбух, што ахінуў увесь сад літэўским густым водарам, асабліва моцнымі пасылькамі дажджу. Ад пачатку вясны да самых халадоў блізкая іх прысутніць дарыла адчуваўнанне сьвяты.

У садзе ў засені дрэваў і гус-

Павал Ізотавіч адпачывае

Давялося мне ў сярэдзіне траўня зъезьдзіць у Чэхію на тыдзень. У дзень, калі я вярнуўся адтуль, мяне чакаў непрыемны скорпрыз: я раптам апынуўся жанатым-разлучоным і з наяўнасцю дзяцей, якіх я пазбаўляў сродкаў да існаванья, ня плацячы алімэнтаў. За што і быў асуджаны. Гэтулькі цікавага пра сябе я дазваўся з "Советскай Беларуссіі" ад 8 траўня. Аўтарская калёнка Паўла Якубовіча дала падых амэрыканскому імпрыялізму, разьбіўшы ў пух ды пер'е даклад Дзярждэпартаменту ЗША аб парушэнні правоў чалавека ў Беларусі. Прысутнічала ў дакладзе і моя пэрсона: у ліпені 2001 г. я чарговы раз быў засуджаны за нанясенне на будынак пратэстных графіці. Засуджаны паводле крымінальнага артыкула "псованне маёмы", які нічога супольнага ня мае з навыплатай алімэнтаў. У 1997 г. за графіці я быў засуджаны на 18 месяцаў калёні ўзмоцненага рэжыму, але тады артыкул называўся "злоснае хуліганства". Ніколі я ня быў жанаты, што могуць засведчыць мінскія гарадзкія ЗАГСы.

І ўсё адно — алімэнтшык! Бацькі ў Стоўпцах засмучаны.

Горад маленькі, а наклад у газэты вялікі, дый на БТ у самы праім-тайм артыкул прадублявалі. І ўжо праз пару дзён у "курылках" размаўлялі, што "дамарослы апазыцыянэр", маці якога працуе на пошце, — нікі не апазыцыянэр і тым больш ня "вязень сумлен'ня", а звычайны алімэнтшык.

Другая непрыемнасць чакала ў асабістым жыцці. Бацькі майді дзяўчыны на століве параді ёй яшчэ раз праверывць маё былое асабістое жыццё ды ўвогуле біографію.

Караец, непрыемнасці пасыпаліся з усіх бакоў. І мне не заставалася нічога іншага, як падаць на шаноўную "Советскую Беларуссию" ды аўтара публікацыі пазоў у суд Савецкага раёну Менску. А



каб думалі, перш чым друкаваць, запатрабаваў 12 млн. рублёў маральнае кампенсацыі.

На распараджальным паседжанні, калі прызначалася дата суду, прадстаўніца "Саўблі" нечакана вырашила, што найлепшая абарона — гэта наступ, і пакаціла бочкі на мяне. Маўляў, я двойчы судзімы, а таму тып абсалютна амаральны, і нікай публікацыяй майму гонару і годнасці ўжо не пашкодзіш. Але пазоў мой суд прыняў без праблемаў і разгляд прызначыў на пачатак ліпеня. У прызначаны дзень мяне чакала расчараванне: ні Павал Ізотавіч, ні юрист рэдакцыі ў суд не зявіўся, даслаўшы толькі паперу, што цяпер абодва знаходзяцца ў законным адпачынку. Што тут паробіш — зъезьдзі ў адпачынок і я.

русь. Жыве! Зынчка **Ніхай Уладзімер Навіцкі** вядзе калёнку ў расейска-беларускі газэцэ, на гэты жа мове. Глядач-беларус **Прыму ў падарунак** маркі, манэты або рабітэтныя рэчы. Уладзімер, калекцыянэр **"Дэмакраты"** прагнунь дэмакраты без беларуса. Беларус **"Дэмакраты"!** Вам не падабаецца Лукашэнка? Але нам яшчэ больш не падабаецца расейскі дыктатар

кантакты

Шточнікі ў Менску — чытаныні вершаў беларускіх паэтаў па помінку Я. Купалу а 17.30. Сябры КХП-БНФ

Буду ўдзечы за фатадымкі з Кропіўніцкага. Генадзь Шэпелей. Корбана, 6-13, Барань, Віцебская вобл., 211011

Царква ўзнягельскіх хрысціян-баптыстаў "Новая Зямля" запрашае на набажэнствы штонядзелю а 15-й, на Чайкоўскага, 37

Бубен вельмі патрэбны музыкам-вандроўнікам. Набудзем новы ці ўжываны. Т.: 243-65-13 (20.00-24.00, Надзея, Міах)

24 верасьня ў касыцёле Святых Сымона і Алены ў 19.00 Зыміцер Вайцшоўкіч і "WZ-orkiestra" з праграмай "Найлепшэш"

Студыя фольк-дизайну "Рагнеда" запрашае на заняцкі (бясплатныя) у панядзелкі а 18-й. Т.: 250-98-67

Шукаю новых саюзнікаў па жыцці. А/с 71, 220073, Менск-73. Аляксей

Я, 28 год, прывабны, добры, вельмі верны, з в/а, люблю

кнігі, хатнюю ўтульнасць. Ты — простая венская дзяўчына, выгляд, адукцыя, стан здароўя значэннія ня маюць. Пісаць толькі для стварэння сям'і. А/с 21, 210021, Віцебск. Аляксандру

кватэра

Куплю 1-пакаўную кватэру без агенцтва. Т.: 234-46-06

Куплю 2-пакаўную кватэру без пасярэдніка. Т.: 234-46-06

Віцебск на Менск: 1-пакаўную кватэру, новую, прыватнавданую, палепшанай пляніроўкі мяняю на кватэру.

Дапамагу з перавозкай Вашых рэчяў. Т.: (у Віцебску): 36-87-06

лецічча

Прадаецца лецічча, 10 сотак, 20 км ад Менску. Рэдкі

Якубовіча
чакаюць
у будынку
на Лагойскім
тракце



Адзін сабака ка-
заў, што ў Грузії
ёссыць міжнародны
бандыты. Граждан не
пярэчыў і прапано-
ўваў у мэтах падт-
рыманыя міравых цэн на віно раз-
бамбіц вінаграднікі.

Да аднаго сабакі прыехаў грузін.
Граждан запытаўся ў госьця: "А вы
атамную ракету маеце?"

Адзін сабака сабраўся ў Ірак інспекта-
рам камісіі па зброі масавага
зянішчэння. А Граждан, які прадаваў
квіткі ў вакзальную прыбіральню, аб-
явіў галадоўку на карысць Белкі і
Стрэлкі.

Адзін сабака думаў пра Беларусь.
Граждан думаў пра Ірак і бедных дзя-
цей белага арапа, якія цэлы год ня елі
бульбы.

Аднаму сабаку прыйшло пісмо з Іра-
ку. Граждан тыдзень не начаваў дома —
баяўся амэрыканскіх бамбаванняў.
В.ІІ.

КОШКИ

на платны прыватны
абвесткі (для прыватных асобаў,
на старонку 16):



Рэкламныя расцэнкі:

- да 20 словаў (тексты модуль)
- 228 руб.
- звыш 20 словаў (тексты модуль)
- 288 руб.
- аформленая абвестка — 144 руб. за кв.см.
- аформленая абвестка памерам больш за 24 кв.см. з улікам кошту арыгінал-макету
- ад 186 руб. за 1 кв.см.

Абвесткі палітычнага характару і ад грамадzkіх арга-
нізацый аплачваюцца паводле рэкламных расцэнак
для камэрцыйных абвестак.

Каб замовіць платную прыватную абвестку, трэба
пералічыць гроши праз пошту пераводам на разліко-
вы рахунак: УНП 101115521, рэдакцыя газеты "Наша
Ніва", 220600, Менск, вул. Калектарная, 20-а, п. 2-а.
Р/р 3012213050010, Ленінскага аддз. ААТ "Белінвест-
банк" Менску, код 763.

На зваротным баку бланку паштовага пераво-
ду ў сэкторы "Для пісмовых паведамле-
ніяў" запісваецца дакладна й чытальна текст
абвесткі, тэлефон для сувязі і абавязковая да-
дзецца сказ: "За рэкламныя паслугі".

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары "Нашай Нівы":
С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), АЛуцкевіч, У.Знамяроўскі
(1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Даўніко

выпускны рэдактар Сяргей Ёрш

карэктар Сяргей Петрыкевіч

карэктарка Галіна Рабянкова

нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скуро

мастакі рэдактар Андрэй Чык

выдавец і заснавальнік Фонд выдання газеты

"Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:
220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, (0296) 13-32-32.

E-mail: nn@rgromedia.bi

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на "Нашу Ніву" абавязковая. 8 палос
фарматам А2. Друкарня РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом
друку". Менск, пр. Скрыні, 79. Рэдакцыя не насець адказ-
нісці за змест рэкламных абвестак. Кошт свабоды. Пас-
ведчынне агульнае за регистрацыю пісымчнага сайту, выданы № 581 ад
4 ліпеня 2002 г., выдацьніцеміністэрствам інфарматыцы Рэ-
спублікі Беларусь. Юрыдычны адрес: г.Менск, вул. Калектар-
ная, 20а, п. 2а.

Наклад 3676.

Нумар падпісаны ў друк 18.09.2002.

Замова № 5932

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНОЙ АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (як больш за 15 слоў). Бесплатна. 220950, Менск, з/с 537

Тэкст

Імя і прозвішча
Адрес, тэлефон